

BAKKALCHO

4^{ki} Diri Kiirro 01 Bocaasa /Hidar 13, 2016 M.D

Hamuse

Waaga 10.00 birra

Guuta

diro

Bakkalcho Gaazeexi Sidaamu daga wolaphote malaate

“Jawaata keenotenna qorqorshu amanyoote buuxisatenni amandoonni mixo gumulate sharro assinanni”

- Xaphoomu ministirchi Abiy Ahimed (Dr)

Qiddist Gezaheny

Addis Ababa:- Kaajjado keenotenna qorqorshu amanyoote buuxisatenni amandoonni mixo jeeffisate sharro assinannita xaphoomu ministirchi doktor Abiy Ahimedihu coyi’ri.

Ministirootu amaale mini ledo amandoonnita 2016 M.D umikki bocu boci jeeffishshi

keeno gumula hananfoonnita xaphoomu ministirchi doktor Abiy Ahimed xawisino.

Xaphoomu ministirchi dagoomittete qoolisi aana sayisino sokkanni; xibbuu barri keeno rosamino garinni jawaatu qorqorshinni dukkisante suffannota qummeessino.

Xaa 100 barri keenohu qaru illachi kaajjado qorqorsha assatenni amandoonnita

Qoola... 7

“Bakkalcho Gaazeexi dagate iillado ikkanno gede Qoqqowu Mootimma irkose kaajjishshe suffanno”

*Kalaa Woseniyelleh Simioon
Sid/Da/Qo/ Mo/Ko/Biiro Sooreessa*

Abrahaam Saamueel

Hawaasa: - Bakkalcho gaazeexi Federaalennitanna qoqqowu mashalaqqe dagate umise qaalinni iillishanni noo gaazeexa ikkasinni; daga ikkadu garinni afidhanno gede qoqqowu mootimma irko assitanni suffannota Sidaamu Qoqqowu Mootimma Kominikeeshiine Biiro engensiissino.

Qoola... 7

“Bakkalcho Gaazeexi Sidaamu daga dhaggete Gaazeexaati”

-Kalaa Fiqaadu Ketema

Amsaalu Felleqe

Addis Ababa:- Sidaamu daga umise mootimma safidhe umose gashshate assitino sharronni afidhino kaayyubba mereerinni Federaalete deerrinni Bakkalcho Gaazeexi attamo hanafa mitte kaayyooti.

Techoo sayikki diro Bocaasa 10/2013 MD

Qoola... 7

“Bakkalcho Gaazeexi Federaalete deerrinni attamama Sidaamu afii lophora noosi qeechi shota dikkino”

*-Kalaa Woseniyelleh Simioon
Si/o/ Kominikeeshineta Biiro Sooreessa*

Qoola 5

Bakkalcho

Odo

“Bakkalcho gaazeexa amadotenni, islanchimmatenna iillotenni woyyaawinohanna hasamannoha assate loosa hasiissanno”

-Kalaa Filiphoo Naahoom

Aliyye Sidaamu zoone layinki gashshaancho

Qiddist Gezaheny

Shoolki diro amadinohu Bakkalcho Gaazeexi, gobboomu uurrinsha giddo Sidaamu afiinni attamame woloottu afuubbanni attammanni gaazeexuwa qote dijitaalenna attamotenni mashalaqqete bue ikkasi jawa kaayyo ikkasi albihi Sidaamu qoqqowi dagate xaadooshshi biiro sooreessinna xaa yannara Aliyye Sidaamu Zoone layinki gashshaancho kalaa Filiphoo Naahoomihu coyiri.

Bakkalcho gaazeexi Sidaamaho mashalaqqete bue ikke dijitaalenna attamotenni iillanno gede assa Sidaamu daga sharrote gumi sumudanna soorroto malaate ikkasino qummeessino.

Kalaa Filiphoo Naahoomihu Bakkalcho Gaazeexi safo yannara qoqqowu mootimma

assitino millimilloni uminsa beeqqo assitino qoqqowu loosu massagaano mereerinni mitto ikkana; Sidaamu daga jawa gobboomu uurrinsha giddo afiinsanni beeqqitanni afantannoti jawa kaayyooti yiino.

Bakkalcho gaazeexi uurrinshate giddo wole afuubbanni fultanno Gaazeexa qote dagate mashalaqqe iillishatenni, budenna jiro xawisanni afamannota kulinohu kalaa Filiphoo; qoqqowu giddo barru barrunku ikkitubba borrotenni maareekkanni gobbatenna kalqete mashalaqqeno iillishanni afamannota hasaawisinni kayisino.

Itophiyu Pireesete Uurrinsha hundaanni Sidaamu afiinni attamame lamalatenni mitte hige fulannohu Bakkalcho Gaazeexi kolishshu waayinni kayise Cirrete geeshsha

noo Sidaamu dagara gobboomunna kalqete mashalaqqe buenni mitto ikke shiqasi Sidaamu daga sharrantino xa'mo higate malaateeti yiinohu kalaa Filiphoo; kunninnino afuu lophora heedhannosi horo luphiimate yiino.

Konni gobbaanni Bakkalcho Gaazeexi Sidaamu afiinni attamame iilleenna nabbawatenni ledote; gobboomu uurrinsha giddo attamame konne deerra iillasi umisenni daganniwa jawa tiro afidhinota qummeessinohu sooreessu; gaazeexa hanafisiisu mannootinni mitto ikka'yanni hagiirru macciishshamanno”e yiino.

Aanteteno gaazeexu amadosinni konni aleenni islanchimmatenna iillotenni woyyaawinoha ikke woloottu afuubba Gaazeexa gede xiiwo kalaqannohanna hasamannoha assate loosa hasiissannota xawisino.

Hattono islanchimmasi agarantino garinni albaage sufa dandaanno gede qoqqowu mootimma, Zoonnate gashshoota, mootimmanita ikkitinokki uurrinshuwanna hajo la'annonsa baali uurrinshate ledo halamatenni Bakkalcho Gaazeexa jawa deerra iillishate annimmatenni qeechansa fultanno gede qaagiissino.

Jeefoteno Bakkalcho gaazeexi Shoolki diri ledo amadiise Gaazeexu qixxeessaanonna Itophiyu Pireesete Uurrinsha hawalle tashshi yiino'ne yitanno sokka sayisino.

Bakkalcho Gaazeexi daga yannate mashalaqqe afiinsanni afidhanno gede assanni noota nabbawaano coydhinu

Abrahaam Saamuel

Hawaasa: - Bakkalcho gaazeexi Federaalete deerrinni attamamasi Sidaamu giddo noo daga mashalaqqe afiinsanni nabbabbe huwattanno gede assanni noota mite mite Bakkalcho gaazeexa nabbabbino bissa coydhino. Nabbawaano tenne xawissinohu Gaazeexu sase diro guutise shoolki diro hanafasi harunsite wortino hedonniiti.

Sidaamu Qoqqowi giddo noo woraddara loosaasine ikkitino nabbawaano Bakkalcho gaazeexira fultanno mashalaqqe yanna yannatenni nabbabbannota xawisse; Sidaamu Afi lophorano umisi qeecha fulanni noo gaazeexa ikkinota huwachishino.

Sidaamu Qoqqowi Woga, Turizimenna Ispoortete Biirora, Seesi Qalote Dayrekte hundaanni Wollimma Wogate Sirbunna Diraamu Gaamo Qara Loosu Harisaancho Kalaa Asinaaqe Ayyalihi hedosi aanni, Sidaamu qoqqowa ikke tantanami kawa daggino gumma giddo mittu Bakkalcho Gaazeexi Federaalete Sidaamu Afiiinni attamama ikkinota kul; gobbatenna qoqqowoho noo mashalaqqe bude, balchooma Sidaamu Afiiinni shiqishanno gaazeexa ikkasi kulino.

Kuni gaazeexi Federaalete deerrinni attamamasi Sidaamu afii mageeshshi geeshsha lophanni ha'ranni nootanna dagan afoose, budesenna balchoomase lossate assidhanno harinsho aana gaazeexu jawa qeechasi fulanni noota xawisino.

Gaazeexu giddo noo amado nabbawanno yannara sekke la`annota coy`rinohu Kalaa Asinaaqe, addi addi uminni shiqqanno mashalaqqe addintanni danchate; ikkirono, albilicho baxxinohunni Sidaamu woga, budesenna balchoomase hattono galtinosenna, Sidaamu gobbate noo duduwo soorri`rannota hashshi waaresi amadino gafa shiqishiro gaazeexu adhamooshshe ledannota coy`rino.

Bakkalcho gaazeexa borreessine

shiqinshanni jirte, fidalsate amuraati afuu lophora, afuu saayinsenna xiinxallonniha ikkinota leellishanno garinni borreessamanni no; kuni leellishannohu ogeeyete ikkadimmanna bilchaata massago nootano xawisanno yiino.

Malga Woradi Meentu Qaaqqullunna Dagoomittete Hajo Borro Mine loosaasincho ikkinohu Kalaa Niguse Danieelihi isi widoonni, gaazeexu Itophiyu deerrinni Sidaamu afiinni qixxaawe attamamasi, daga kolishshu wayinni kayisse, Cirrete geeshsha noori mashalaqqe uminsa afiinni afidhanno gede assanni noo gaazeexa ikkinota kulino.

Gaazeexu iillo albi yannara mommodu noota xawisinohu Kalaa Niguse, muli yanna kawa woyyaawanni no; amadosino danchate, ikkollana investmentete aana, mentunna qaaquullu widoonni rosicho aano gafa lendiro dancha ikkinota qummeessino.

Bakkalcho gaazeexi, Sidaamu bude, balchoomasi borreessinoonniha baala amade shiqishanni rosicho aanni nooha ikkasinni daga baxxe nabbabanno gaazeexaati yiinohu Daarrate Woradi Daddalunna Dikkote Latishshi Borro Mini Sooreessi Kalaa Memmiru Mokahu.

Kalaa Memmiru Mokahu sa`u dirrara Woradu Mootimma Kominikeeshiine Borro Mine massagi yannara, Bakkalcho gaazeexa duucha yannara nabbawannota kule, konni albaanni Sidaamu daga budesenna qaalese lossi`rate sharrantanni keeshshitino; Bakkalcho gaazeexi tenne sharro gumaati yiino.

Kalaa Abiy Worqinehu Sidaamu Qoqqowi Ammanyootunna Tsere Mussinnu Biiro daagate xaadooshshi ogeessaati. Bakkalcho gaazeexa duuchanka woyte nabbawanno; gaazeexu amado dancha ikkitinota kule, baxxinohunni dagate danchu gashshooti qarri aana xiinxallote odeesaanchimma aana ledde loossuro gaazeexu adhamooshshi ledanota amaalino.

Shane ledo lame doyichonni harinsoonni hasaawi sumimme nookkiha gumulami

Gaazeexu Odeessaanchinni

Addis Ababa:- Shane ledo lame doyichonni harinsanni keeshshinoonni hasaawi sumimme nookkiha gumulaminota Mootimma Komunikeeshine Owaante egensiisu.

Tenne hajo lainohunni Mootimma Kominikeeshine Owaante Bocaasa 11/2016M.D fushshitino xawishshinni; Keerunna ga`labbo mitte gobba latishshunna Jireenyu kaimaati. Babbadamooshshe kalaqqanno hedubba hasaambe tidhate bude lossate gobbaanni afi`nanni keeri dino; bowirtanno mittimmano diheedhanno.

IFDR mootimma tenne hedo kaiminni poletiku akata halashshate, poletiku pirogiraame beeqqitanokki paartuwa ledo mootimma biilloonye gutantino.

Konni ragaanni bayiriidi seeranna gobbate ayirrinnye adhite ayirrisatenna ayirrisiisate qixxaabbinori hiittenne wolqano ledo hasaambe qarrubba keeru doogonni tirate qixxaabbinote.

Konninni, mimmito shaa gatteenna harinsannihu doorsu amanyootinna gobba gashshate rosicho bowirsate, qawwe qodhite bayiriidi seera wolqatenni diigatenna wolqatenni biilloonye amadate wo`naaltinori ledono duucha yannara hasaawa assatenni gobbate keere halashshate wo`naallanni keeshshinoonni.

Kuni noo gedeenni hee`reennanni, gobbate gargarooshshu olanto heedheenna wolu garinni qodho amadate, mootimma heedheennanni wole mootimma ikkate hasatto hasaawa gaa`line rosicho assi`rate harinsho gobbate hegeraamimmarra jifo ikkitinota mootimma huwattanno.

Ikkinohura, mootimma gadachante e`ino gaance uurrisate kaajjado qaafu adhatenni gobba hegersate bayiriidi seeri gadacho fultanno.

Konni garinni Oromiyu qoqqowira babbaxxitino qooxeessubbara qodhite sharramatenni dagate lubbonna jajji aana jawa gawajjo iillishshanni

keeru guffa ikkitanni keeshshitinori cancishaano Shane wolqa ledo agannate albaanni Taanzaaniyaho Zaanziibaari harinsoonni hasaawi gaxa ganikkinni gatinoti qaangannite.

Konni hasaawi yannara cancishaano gaamo 60 dirrara albaanni Oromoteno ikko wolootta Itophiyu daganna dagoomi xa`mubba ikkate keeshshitinotera dawaro qolloonniha ikkirono; xa`mubba wirro kayissino. Baxxinohunni, soorroto yanna kawa loosu aana hossino hajubba wirro xinqitanni kayisate gobbaanni waa kayissanno hajo haadhe shiqqa dandiitinkihura, mootimma widoonni cincatenninna sumuu assate aana calla huxxante keeshshitanno gede assa doorroonni hajootinkanni.

Sa`u lame lamalarano cancishaano gaamo sa`u so`ronsanni rosse hasaawaho shiqishshanno hedubba gobba iillitino gafi ledo sumuu assate wo`naallanniha ikkanno yitanno hexxonni layinki doyicho hasaawa Taanzaaniyaho Daare Selaami harinsanni keeshshinoonni.

Cancishaano gaamo widoonni tenne doyichonni mootimma aana wole mootimma ikkate hasatonna gobbatenna dagate elannokkire shiqishate gobbaanni hasaawaho ikkitanno hedubba shiqisha didandiitino. Kayinnilla, IFDR mootimma widoonni gobbate keeru ge`eenna Itophiyu nooseha kalaqamunna mannu loosino jiro loosunni jirote widira sooratenni Jireenya buuxisiisate noose halcho kaiminni gaamo shiqishshino hedubbara gumulo aate wo`naaltino.

Kayinnilla, cancishaano gaamo keeru yannara hiittoonni hee`ra dandiitannoro hedate shette leeltino. Qansootu mundeenna shettonni dadda`la doodhitino. Ikkinohura, sa`u lame lamalara harinsanni keeshshinoonni keeru hasaawi sumimme nookkiha gumulamino.

IFDR mootimma amaddinohu keeru malinna hasaawunni qarrubba tirate uurrinsha noo gedeenni heedheennanni seeranna bayiriidi seera agarsiisate sokko kaajjite suffanno. Tenne dagonni keeru doogonni qarubba tirate yine assinoonni hasaawa massaggino bissara mootimma galata shiqishshino.

Guulcho Hedo

Bakkalcho Gaazeexa, Federaaliizimete guma; Sidaamu daga wolaphote malaate!

Bakkalcho Gaazeexi Federaalete deerrinni albisa Itophiyu Pireesete uurrinshara attamama hanafinkunni sase diro guutise shoofki diro techo mite yee hanafino.

Bocaasa 10/2012 MD Gobboomu soorro harunsite Sidaamu daga ayimmase Federaalete deerrinni xiiwannohunna anga worannohu nookkiha duuchunku handaarinni taalo horaameessimma buuxisate dagate millimilloni huurona tuqqite wolaphitino.

Sidaamu daga Umisenni umose gashshate qoossora dagate huuro tuqqitu gedensaanni mittu diri giddo konni gaaggora wolaphote malaate ikkatenni Federaalete deerrinni Itophiyu Pireesete Uurrinsha afuubbate uytino kaayyonni Bocaasa 10/2013 MD Baakkalcho Gaazeexi furduggi yii. Isino kuneeti duqulikkinni jaawikkinni sase diro kaajjillesi ledanni keeshshe techo 4ki diro kiir 1 addi addi mashalaqqe sinqisi're dhagge maareekkanni ki'newa iilla sufe leellanno.

Seeda dirra albaanni Sidaamu afii wolaphikkinni coyi'rate nafa diqqeessinanna keeshshinota mite mite fullahaanonna hatte yannara heedhe affinori naqqassanno. Techo kayinni hatti dhagge sooranteenna Sidaamu Afii loosunnihanna rosunniha ikkino. Konnirano, addi addi yannanni Sidaamu Afii raadoonniha, televizhiinenna, maxaafichonniha gaazeexunniha ikka dandiino. Qullaawu maxaafino ledora ikkana haammata maxaaffano borreessantino. Kuni Sidaamu Afii lopho deerra danchawa iillishasi moronsiisannore di'ikkanno.

Afoo konne deerra iillishate sharrantu fullahaano, qoqqowu mootimma hattono deerru deerrunkunni yawonsa fultu bissa dhagge qaaggannonsa; ilama naaxxitannonsa.

Federaaliizime batinyimma, sinqisidhinote. Itophiyu daga akatino konneeti. Baca daganna dagoomi bacu dani afoo coyidhanno. Afuu duuchunku taalo ikkinotano Federaaliizimete amanyooti ammananno. Konne xaa yannara Itophiyu pireesete uurrinsha loosunni leellishshanni afantanno. Itophiyu Pireesete uurrinsha 8 ali afuubbanni attamotenninna elektiroonikisete tuqu xaadooshshinni daganniwa iillitanninna dhagge maareekkitanni afantanno. Kuni fakkanimmanke buuxisino Federaaliizimete amanyooti uyino kaayyooti.

Tenne kaayyo ragunni horoonsidhanni afantanno daga mereerinni Sidaamu daga albisate. Bakkalcho gaazeexi atamamanni calla ikkikkinni Federaalete deerrinni xaphoomu ministirichi borro mininni kayise Jireenyu paarte song aana Sidaamu Afiiinna sokka sayisate kaayyo afi'rinoti kullannireeti.

Guma loosunni buunxanni. Bakkalcho gaazeexino gobboomu deerrinni babbaxxitino qoqeessubbara assinannita latishshu, dimokiraasetenna danchu gashshooti hajubbanna loossa Sidaamu Afiiinna dagate iillishatenni qeechasi fulanni afamanno. Sidaamu daga bude balchooma, latishshunna danchu gashshooti loossa wolootu daga affanno gede assatenna mashalaqqe soori'rate ragaanni Gaazeexu attamamasi noosi qeecha reqeeci asse leellishinota afuu maatenna nabbawaano naqqassanni afantanno. Woraqatunna gowu amaddinore diagurtanno yinannihu gede; loonsoonni loosi maareekkame taje ikke ofollino.

Bakkalcho gaazeexi gumi dikonne callaati. "daammo irki'ne bushsha laanxanni" yaanno maammaashshinte gede Bakkalcho gaazeexi korinni Itophiyu Pireesete uurrinshara Sidaamu qoqqowira ikkitanno barru baali ikkito, bude, balchooma, miinja, latishsha investmentete injoonna xaphooma Sidaamu bude addi addi afiinni kalqete iillishate kaayyo kalaqino. Lawishshah Sidaamu afiinni borreessinoonni Sidaamu Investimete hajono ikko miinja, budeno ikko balchooma wolootta Pireesete uurrinshara attamantanno gaazeexara attamatenni gobbayidi gobbuwa geeshsha "The Ethiopian Herald, AL-Alem Arabiyunninna Affaarena sumaalete" hattono Tigiretenna Oromote afiinni iillishanni hee'noonni addi kaayyooti.

Tini kaayyo mulla dagginota dikkitino. Sharrote gumaati. Soorrote gashshooti xawishshaati. Tenne soorro abbitu albisaanonna biiltora galatu hasiisanno. Gaazeexu techo shoofki diro amadanno gede irko assitu Sidaamu qoqqowu mootimara Itophiyu Pireesete uurrinsha luphiima galata shiqishshannaha ikkana; ayimmate xawishshanna wolaphote guma ikkino Bakkalcho gaazeexi konninni ale hardaranna amadotennino ikko iillotenni sufinoha ikkanno gede Mootimma, Afuu maatenna fullahaano xaano konninni roorino dilaalansa fultara hasiisanno.

Kuni gafi addi addi polotiku, miinjuna dagoomite hajubba lainohunni qansootu xawado hedonsa wortannowaati. Konni gafira fultanno borro qixxaawote kifile uurrinsha dixawissanno.

Xawado Hedo

"Duqulikkinni jaawikkinni konne sase diro kaajjillesi ledanni keeshshi Bakkalcho Gaazeexa 'Hawalle haxo duhitto!'"

Maatoos W. Gorgis (K/Pirof.)

Hawaasi Yuniveristenni

Afuu Lopho Tuuqaasine

Afuu lopho hakko afoo coydhanno daga ledo amadiisiantanno. Mitte daga miinjuni, rosunni, polotikunniinna dagoomu xaadooshshinni lophitanni hadhu bikkinni afuu qarimmano lexxitanni hadhannota baasa fullahaano xawissanno. Lawishshu gederu, tuqu xaadooshshi afuu lophora qara tuuqaanchoti (Crystal, D. 2001). Kiristaal yaatto garinni, kuni tuuqaasinni hanqafannori gaazeexa, televizhiine, xaaddi-aanu injo, w.k.l. Tenne bari-amuraatuwara (platforms) afoo horoonsi'nanniha ikkiro afuu qareeshshi lante lexxitannohura afuullaancha gadenna sumiimme adhamooshshi roorenka kaajjanni ha'ranno.

Kuri gidono, gaazeexu afuu lophora noosi hekko baaliqa ikkitinota babbaxxitino egennaami qummeessitannori no. Lawishshah, gaazeexu borrote afiira qara bue ikke kaa'latenni qaallate lophora, nabbawate dandoo bowirra, afii jirtete ganora, buqqete kaajjillira, wogitenna dagoomite hegerera, hattono xaadooshshu lifinxera luphiima hekko kalaqanno (Alptekin, C. 2002; Willingham, D. T. 2007).

Kurinna wolootu egennaammi yitanno garinni, gaazeexa nabbawannohu afe hawinotano ikko haaro qaalla egennate kaayyo afi'ranno. Qoleno, afuu jirtenna gano budeno rosate dandaanno. Saeno, babbaxxino qoqeessira noo budenna seera reqeecishshanno mashalaqqe noowa hee're adhanno. Hattono, nabbawate dandaonna hedo fatilate buqqee bowirsi'rara dandaanno. Konnira, gaazeexu afu lophora noosi irko jawate yiniro ajannolla ikkinnina dibati'ranno.

Sidaamu Afii Lopho Deerra

Sidaamu Afii lopho deerra la'nummoro, borronniha ikke loosunna rosunniha ikki 1985 M.D diri kawa lowo dirima qaafanni dayno. Anfummonte gede afuu dagate hedo, hasatto, macciishshammenna wolereno mimmito xawisate dagoomimma mittoomimma quraanyanno sanaagaasincho ikkasinni sae ayimmate malaateeti (Hymes, 1974). Konni kaiminni, daga umo gashshate kaayyo afidhunkunni albisaanosenni sharro assitanni keeshshitino. Konnirano, addi addi yannanni Sidaamu Afii raadoonniha, televizhiinenna, maxaafichonniha gaazeexunniha ikka dandiino. Qullaawu maxaafino ledora ikkana haammata maxaaffano borreessantino. Kuni Sidaamu Afii lopho deerra danchawa iillishasi moronsiisannore di'ikkanno.

Gaazeexu Lopho Deerra

Gaazeexu nabbambanniho. Nabbawate dandoo hasiisanno. Dandoo afi'nannihu ronsirooti. Konnira, gaazeexu qixxaawannohu nabbawannohura ikkasi xawoho. Gaazeexu lopho Sidaamu

Afoo nabbawate lopho ledo amadante hadhannotino mitte hajo ikkase wodancha dandiinanni. Sidaamu Afii gaazeexi ragaanni umi yannara "Luwa" yaanno gaazeexi attamame fula hanafirono nabbawaanote anjennino ikko wolu korkaatinni sufe gumaa'mara didandiino. Seeda yanna gedensaannino albi waro Rosu Biddishshi hunda "Bakkalcha" yaamamannohu kalaqamirono gaazeexu suude agadhinoha ikka hoogatenni sae lowo jaante tungoonnikkiha ikke doogo gatinoti qaagantannote.

Bakkalcho Gaazeexa

Bakkalcho yinanni gaazeexi, Itophiyu Piresi Uurrinshanni qixxaawe shiqannohu, fula hanafinohu tayxenni sasu dirinni Sidaamu Bocaasa 10/2013 M.D, Daga Qoqqowu Mootimma uurrisidhuhunni hoodiseeti. Qoqqowu deerrinni mootimma uurrisi'ra abbitino kaayyonni Sidaamu Afiiinna nabbawatenna borreessate injo hala'litanni hadhino korkaati konni gaazeexi kalaqamara qara safooti. Kaimaho qummi assummonte gede gaazeexu nabbawaasine haa're shiqannori haammatare ikkasinni kuni gaazeexino hanafotenni kayse afoo, woganna bude, haatono haaro tekinoolee rosiisanno amado hanqafatenni qaalla, afuu jirte, budenna tekinoolee egensiisatenni sae nabbawate dandaono bowirsi'nannire shiqishanna la'nanni hee'noonniireeti. Tini afuu lopho lowo deerra qaaffissanno hajjooti.

Konni illachinni la'niro, Bakkalcho gaazeexa Sidaamu Afii lophora bayra qoodasi fulanni noota hegerra dandiinanni. Yannitte mashalaqqe amade fulasinni sae addi addita qoqqowaanchonna gobboomaancho ikkituwa maareekke ilamate tareessasi qoodisino jawaho. "Gowwunna woraqatu amandori diba" anno," yinannihu konniraati.

Bakkalcho gaazeexa afi'ra rosu ragaanni noo kaayyona dimajjate. Woridi rosu diriminni kayinse luphiimu rosu deeri geeshsha nabbawaano, borreessaanonna ko raga ogimmaano kalaqate gaazeexah lowo qeechi noosi. Rosaanote rosiishshuwa qixxeessine mini looso aate, keensiisate - jawaatanna laafa waate leellishshanno assate, w.k.l assinanni wooyyaabbino ilama kalaqate lowo kaa'lo noosi. Mite mite yannara, daddalu, fayyimatenna giwirinno barera deerru deerrunkunni hasiisanno mashalaqqe tuqisatenni hattenne bare ogeeyye Sidaamu Afii nabbawaasine assate hekkosi kulle digundannite. Kuni Addisaawaha attamame fulanno gaazeexi eela woraddanna ollaa tuqeenna la'nanni woyte raadonetenna televizhiineta aana lexxe Sidaamu Afiranna dagate gaamaarre ledinota wodanchinanni.

Bakkalcho

Bocaasa 10, 2013 M.D Xintami

Itophiyu Pireesete Uurrinshi Qara

Loosu Gumulsiisaancho

Bilbilu Kiir - 011-126-42-22

Imeele- epa@press.et

Qara Qixxeessaancho

Yaareed Geetaachew

Teeso

Sinu/quchuma - Yekka

Worada -

Minu Kiir -

Imeele - yaredoyaredozen2@gmail.com

Bilbilu Kiir - 011-1-57-25-25

Dikkote Latishshinna Egensiishshu

Imeele - epapromotion@press.et

Bilbilu Kiir - 011-1264341

Faakise - 011-8111315

Qixxeessaano

Amsaal Felleqe

Abrihaam Samuel

Qiddist Gezzaheny

Abbebech Maatewoos

Egensiishsha haa'nanni kifile

Bilbilu Kiir - 011-156-98-73

Faakise - 011-1265812

Egensiishsha hirate qineessinanniwa

Bilbilu Kiir - 011-1-26-43-39

Websayt: www.press.et

Fb/Ethiopian Press Agency/

Sidaamu Afoo

Wosincho

“Bakkalcho Gaazeexi Federaalete deerrinni attamama Sidaamu afii lophora noosi qeechi shota dikkino”

-Kalaa Woseniyelleh Simioon

Si/Qo/ Kominikeeshinete Biiro Sooreessa

Abrahaam Saamuel

Sidaamu seeda yannara qoqqowo ikke umisinni umosi gashshate sharramino; tini sharro miinjuna poletikuu beeqqo taaltanno gede keeraancho doogonni assinoonnite. Tenne sharro aana Sidaamu daga haammata lubbote kakkalamooshshe baattino. Albaanni Itopiya gashshite sa'u mootimma xa'mote dawaro qola didandiitino; soorroote mootimma kayinni, dagannita seeda yanna xa'mo dawaro afidhanno gede assitino. Sidaamu qoqqowo ikke tantanaminkunni kuneeti sase diro wo'me saino.

Sidaamu qoqqowo ikke tantanaminkunni daggino soorro, latishshu iillo, Afuu, budunna ayimmate wolapho widoonni, hattono Bakkalcho gaazeexi Federaalete deerrinni attamamasinni Sidaamu Afii lophora noosi qeechi maa ikkinoronna wolootta labbeemme hajubba aana Sidaamu Qoqqowi Mootimma Kominikeeshine Hajubba Biiro Sooreessi ledo keeshsho assinoommo.

Techoonke wosinchi Bakkalcho gaazeexii ledo assino keeshsho umitanna haaroo ikkasinni wosinchinkere hala'lado dhaggessinni shiimare biciqqi assine xawisate wo'naalleemmo. Kalaa Woseniyelleh Simioon yaamamanno. Ilame lophoinohu Sidaamu Qoqqowi giddo Mereerima Zoone Daalle Woradi Wiico yinanni olliira baatto loossidhe galtino maatesiwiinni ikkana; 1-6 geeshsha noo roso hakko Wiico umi dirimi rosi mine rosino. 7-8 geeshsha qole Beera Xaddichu uminna mereerimu layinki dirimi rosi mine rosino. 9-12 kifile geeshsha yirgaalamete jawiidi rosi mine rosino. Maatesi Jawaate rosanno gede amaltinnosi daafira, rososi luphiima guma abbatenni jeefisino. 1993 M.D 12 kifile gobboomu fonqolo adhi gedensaanni 3.8 ikkannoha jawa guma borreessiisatenni Jimmu Yuniverisitera gaamame umi digire Manajimentete rosi golinni rosino. Jawata rosaancho ikkasinni Jimmu Yuniverisitera noo rosaano giddonni 3.85 abbatenni layinki deerra amade jeefisino. Jimmu Yiniveriste hakko gate rosiisaanno gede fajjitusirono; annisinna amasi ledo amaalamatenni insawiinni xeerti'ra giwe 1998 kayse 2000 M.D geeshsha Hawaasi Yiniverisitera rosiisaancho ikke loosino.

Hawaasi Yuniverisitera rosiisanni hee're Furra Kolleejerano rosiise saino. 2001 M.D rososi woyyeesate noosi halchonni, layinki digiresino (Mastere of Bisiiness Adiministration) rosi golinni adhino. Hakkiinni sufe Hawaasi Fayyimmate Saayinse Kolleejira rosiisino; qoleno, hakko 12 diro diine ikke Fayyimmate Kolleeje massagino. Looso loosanni hee're haammata kalqete afantino xiinxallo woy pabilikeeshine "journal" loosino. Ogimmasi widoonni 8 ikkitanno maxaaaffa (professional books) yinannita borreessino. Xaano wolu rosi golinni Miinjuna Dagoomu Fayyimmanni laayinki dirgiresi adhino. Xaphoomunni sase maastersete

digire noosi. PHd rososino tenne yannara "UNSA" (University of South Africa) rosanni afamanno; mittu diri gedensaanni jeefisanno. Xaa yannara Sidaamu Qoqqowira Mootimma Kominikeeshine Hajubba Biiro Sooreessa ikke loosni no. Tenne lamala Bakkalcho gazeexi wosinchonkeeti.

Bakkalcho: - Sidaamu qoqqowo ikke tantanami kawa dayno guminna soorro maati?

Kalaa Woseniyelleh : - Sidaamu Qoqqowo ikke tantanami gedensaanni dagate giddo seeda yannara huluullo ikkate keeshshitino tantanote xa'mo higgino. Dagate lubbo ba'atenna daramate korkaata ikkate keeshshitino hajo mitte gumulo afi'ra umise mitte soorrooti. Sidaamu Qoqqowo ikkate seeda yannara babbaxxitino millimmo assanni keeshshino. Konni korkaatinni dagate lubbo nafa ba'uro, seeda yanna sharro dawaro afi'ra, Sidaamu umosi umisinni gashshate qoossosi agarama xaano wole soorroote gumaati.

Tantanote xa'mo dawaro afidhu gedensaanni, sufe hadhanni noo latishshu loosa widoonnino jawa soorro daggino. Sidaamu haaru qoqqowi gede ikkikinni keeshshino qoqqowi gede Itishshu loosa bilchaata massaggonni mixo amade loosanni afamanno. Wole soorro tantanote gedensoonni dagginoti keerunna hobbatecho. Tenne yannara gobbate qaccera soorroote kawa babbaxxino baycho hembellamme leltanno. Sidaami giddo kayinni co'ichu keeri no. Babbaxxino qarqarinni Sidaami gidore daannohu mitte mitiimma nookkiha e''e fulanno qoqqoowo ikkasi tantanote gedensaanni dayno gumaati.

Woleno, Sidaamu woloottu Itophiyu daga gede miinjuni, poletiku beeqqonninna dagoomitte heeshsonni taalo ikkasi mittu

tantanote gumaati. Konne sasu diri giddo Sidaamu qoqqowira loosanni hee'noonni loosi shiima dikkino. Sidaamu qoqqowi, giddo eonninna miinjuni lophanni dayno. Diru dirunkunni qoqqowo eo lexxitanni daggino. Sidaamu qoqqowi tenne yannara wo'munni wo'ma mootimma loosaasineraga aganu baatooshshe baata dandiino qoqqowooti.

Dagate owaante uytannoti fayyimmate, waay, doogate latishshinna wollootta pirojektuwa meessi dhukinni latinse jeefisate kaayyo afi'ra umise wole soorroote gumaati. 2013 M.D kaayinse sasu dirira loosoonni loosa qoqqowo deerrinni keennoonni. Tenne harinsho giddo haammata ikkitino soorroote gumi daynota buuxa dandinoonni.

Sidaamu Qoqqowo ikke tantanami kawa dayno guma xaphi assine la'niro, qoqqowo keerenna hobbate buuxisiisa, buximate giddonni fulate qoqqowunna gobbate gede sharrama umise mitte dancha hexxooti. Qoqqowu umisinni 10 diri mixo qixxeesse loosu giddora eanna; buxima hunate meessi dhukinni assinanni wo'naalshino konne lellishanno. Hakkiinni sufe tantanote kawa dagginoti Sidaamu budesinna balchomasi, hornyasi garunni latise egeensiisate kaaayyono mitte soorroote gumaati. Xaano Bakkalcho gaazeexi Itophiyu Pireesete uurrinhara Federaalete gaazexa ikke attamama jawa gumaati.

Bakkalcho: - Daga Mashalaqqe Afi'ra qoossosaati. Qoqqowunni hananfe eeli geeshsha noo mootimma kominikisheene mashalaqqe dagate garunni iillishate widoonni foonqe leltanno. Foonqe heedhu geeshsha kayinni kaphu duduwi taraawanno. Tenne Foonqe ajishte Kominikeeshiine may garinni loosanni no?

Kalaa Woseniyelleh: - Dagat

halaalanchonna ikkado mashalqqe iillishate balanxe tantanote wodho qixxeessate. Daganna mootimma waaxante mashalaqqe afidhanno kominikeeshinete doogo qixxeessate. Daga ikkadu garinni mashalaqqe afidhanno gede mootimma loossino loosi giddo mittu Mootimma Kominikeeshine biiro garunni tantanate. Kominikeeshinete biiro qoqqowo giddo jajjabba owaante uytanno biironni ledo loossannohura; mixonna ripoorte mule hee'ne macciishshine, kaajjilenna laanfe bande dagate mashlaqqe aate dancha kaayyo kalaqantinnonke.

Umihuni tantano bididi assate looso lonsoonni. Biironke, dagatenna mootimma mereero jawa buusa ikkitinohura; Kominikeeshinete tantano kaajjado ikka hasiisanno. Kuni xaadooshshu buusi hala'ladonna kaajjado ikka hasiisannosi. Mootimatenna dagate mereero kaajjado buusi nookkiha ikkiro, daganna mootimma dixaaaddanno. Mootimma daga wodhitinote. Daga wodhitino mootimma dagate maa loossannoro, mixose maa ikkitinoro malantannohu amalantannohu tenne doogonniiti. Konnira daga halaalanchonna ikkado mashalaqqe afidhanno gede Mootimma Kominikeeshine loosanni noo loosi, mitto mereersino baychinni daga mashalaqqe afidhanno gede assate. Laafa midaado, kaajjado waata, foonqe, guffanna dancha looso dagate iillishanni hayyo mitte mereerstino (massage centralism) ikkitino doogonniiti.

Daganna mootimma mereero e'e bulbultanno kaphu mashalaqqe heedhannokki gede kominikeeshinete biiro loosanni afantanno. Duuchanta biiro giddo kaajjado ikkitinoti kominikeeshinete tantano noohura, dancha xaadooshshe kalanqe tekinooolooje horoonsi'ne waaxamme loosanni hee'noonni.

Daga halalanya mashalaqqe afi'rate qoosso noonsa garinni mereersitino doogonni mashalaqqe iillishate looso loosanni. Dagate mashlaqqe iillishatenni, dagano uytanno mashalaqqe haa'ne wirro insara qolle warxatenni doogo kalanqanni. Eela dirrine dagatewiinni hedo haa'rate looso loosanni hee'noonni; tidhama hasiisanno hedonna xa'mo mootimma widira shiqinshe mootimma dhuku assi deerrinni dawaro qoltanno doogo kalanqanni ha'nanni.

Danchu gashshooti, latishshu xa'mo, ga'labbonna seeru aliidimma buuxisate widoonni mootimma loossannoha looso may garinni loosanni nooro huluullo nookki garinni daga macciishshitanno garinni mitte buichonni mashalaqqe iillishate looso kaajjinshe loosanni hee'noonni; albillichono kaajjinshe sufinsanni.

Dagate halaalanyanna mitte buichonni fultanno mashalaqqe afidhanno gede

Wosincho

Qoola 5

Sidaamu Biroodikaaseteno uurrinsooni. Boordete miilla Amaalete Mine shiqinsheenna kaajjinshoonni. Insano Biroodikaaste gumulsitanno bissa gaantino. Kuni jawa miidiyaati; alba billaalle noo miidiyaikkasinni gambaassine uurrinsooni. Konne hiiqqamme nooha miidiyu kifile mootimma ledo sissate Pirezidaantichu, Amaalete mininna hajo la'annonsa bissa faasho wortino garinni loosa noonke yitanno hedo amande loonsanni hee'nonni. Mashalaqqete aliidimma agarre loosate, ninke mashalaqqete umire ikkine ha'rate; kaphu mashalaqqe baycho hoogganno gede, halaalanchonna isilancho ikkitno mashalaqqe dagate iillishate.

Bakkalcho: - Sidaamu Qoqqowu ikke tantanami kawa daggino soorro giddo mitte Bakkalcho gaazeexi Federaalete Sidaamu Afiinni Attamamate. Kuni gaazeexi tenne jawa uurrinsha giddo attamamasi Sidaamu afii lophora noosi qeechi maati?

Kalaa Woseniyelleh : - Sidaamu umo'ya gashsheemmo yee gaadi yannara loosa nooe yee mixo assi'rinohu Itophiyu dagawinni ajoommoha dikkoommo yaatenni aneta jiro'ya, afoo'ya, poletiku beeqqo'yannino taalo ikka nooe yee budesino bowirsate sharramino. Bakkalchu gaazeexi Federaalete deerrinni Sidaamu Afiinni umose dandee jawu miidiyu uurrinshara attamama dandasi Sidaama gobboomunna kalqete deerrinni engensiisino; Sidaamu jirosi, budesi, balchoomasi, bareendes, kaajjillesi engensiisate kuni gaazeexi lowo qeecha afi'riino.

Wolu qole, kuni gaazeexi Sidaama wolu dagooni ledo heewisamanno gede assino gaazeexxaati. Poletikunni, dagoomittete heeshshonni, miinjinni gobboomu deerrinni engensiisate horoonsinanni hee'noonnihi mittu Bakkalcho gaazeexaati. Bakkalcho gaazeexi mashalaqqe dagoomaha aatenni iillado assate widoonni loosanni noo loosi shota dikkino.

Bakkaalho gaazeexi Sidaamu afii lophora addintanni jawa dilaalasi fulanni no. Budesino engensiisate, hattono daga nabbawate dandooisa lossitanno gedenna fidalsatenni hadhanno gede jawa irko assanni no.

Sidaamu Afii Qoqqowoho loosunna rosu afoo ikke owaante aanni nooha nafa ikkiro; borreessatenna nabbawate widoonni mommoddu noohura, konne taashshe daga nabbawanna fidalsa dandiitanno gede umisi qeecha fulanni no. Sidaamu Afii konni albanni babbaxxinore yinanna saino afoo ikkasinni, konni deerrinni Federaalete jawu miidiyu uurrinshara attamaama afuu lopho leellishannote.

Mittu afii jawa ikka dandaannohu coy'ranno manni kiiru batinyinniiti; konne calla iikkikkinni, Sidaamu afii wolu afii ledo taalo ikke lophannonna heewisamanno gede assanno. Bakkalcho gaazeexi konne qeechasi fulanni noohura Itophiyu Pireesete Uurrinshara jawu galati nooe.

Bakkalcho: - Sidaamu Afii Sidaamu Qoqqowira loosunna rosunniha ikke owaante aanni no. Ikkollana, mite mite uurrinsha afoo karsitanni horoonsidhanno; Kominikeeshshinte

Biuro Budunna Turizimete biironni ledo halante loosatenni Afoo Mootimma loosaasine hattono biilto ikkadu garinni horoonsidhanno gede assate wo'naalshi maa lawanno?

Kalaa Woseniyelleh : - Sidaamu Afoo lossate birote widoonni loosa noonke hajo, Sidaamu daga mootimma tantano giddo noo loosaasinenna biilto afoo mommodda nookkiha horoonsidhanno gede assate. Sidaamu afoo Qoqqowu giddo loosunniha assi'ne horoonsi'nanni gede Amaalete mini seerunni kaajjishino hajo ikkasinni; hajo la'anno massagaano tenne affe gumultanno gede xiiwo assate loosa loonsanni. Togo yaa diru mixo, hattono ripoorte qoleno hasaawu bare Sidaamu afiinni horoonsi'ratenni afuu lophanno gede assate loosa biiro Woganna Budu Biiro ledo halante loosa hasiisanno.

Qoleno, afuu lophora kaa'lanno qajeelshanno Yuniveristete giddo noota afuu fullahaano horoonsi'ne qajeelshano aate loosa loonsanni. Afoo horoonsi'ne budenke balchoomanke lossate kakkaosshu hee'riro baaluri shota ikkanno gede hajo la'nnona bissa ledo harunsote loosono loonseemmo. Bakkalcho gazeexi Federaalete deerrinni attamame afuu lophora umisi qeecha fulanna; ninke qeechanke fula hoolannonkeri nookki daafira, konne loosa birote gede illacha tunge loonseemmo.

Bakkalcho: - Bakkalcho gaazeexi dagate iillado ikkanno gede birote irko maa labbanno?

Kalaa Woseniyelleh : - Kominikeeshinete biirohu mittu loosi elektiroonikisete ikko gaazeexunni hattono dijitaalattenni dagate isilanchoona halalaancho ikkitino mashalaqqe iillado assate. Bakkalcho gaazeexino dagate mashalaqqe borrotenni iillishate. Bakkalcho gaazeexi widoonni amadante noo mashalaqqe dagate iillishate loosa biiro irkissanni no. Ninke Bakkalcho gaazeexira assinanni kaa'lo uurrinsummokkinni mashalaqqe daganniwa iillotanno gede doogo qineessinanni hee'noommo; albillichono kaajjinshe sunfeemmo. Bakkalcho gaazeexi iillado assate hajo la'annonsa bissa ledo hasaawate loosono biiro loossanni irkisanni no. Gaazeexu iillo aana qarru xaadannokki gedeno baxxitino harunsono assinanni; irkonke baxxitannokki gede birote gede qaale e'neemmo.

Bakkalcho: - Gobbate gede amandoonni babbaxxitino latishshu mixo Qoqqowohono ikkadu garinni gumulantannonna agarranni gumi daanno gede dagate beeqqonna mashalaqqe iillado ikkitanno gede biiro assitanni noo wo'naalshi?

Kalaa Woseniyelleh :- Daga latishshu loosa aana beeqqaano ikkitanno gede, mashalaqqe hakuyi bikkinni iillado assate dagate ledo hasaawa assate, huwanyono kalaqate. Qoleno yanna yanantenni latishshunna ga'labote hajo lainohunni daga mashalaqqe afidhanno gede xawishsha aate. Yanna yannatenni, qoleno aganu mitte hinge mootimma loosi gumulo lainohunni xawishsha aate.

Qoqqowu giddo loosaminoha latishshu loosi mashalaqqe daga halalaancho mashalaqqe afi'rate qoosso noonsa daafira addi addi doogonni odeessaancho filme loosatenni mashalaqqe iillishate loosa

loonsanni. Xintu latishshi loosa, way iillo, caabbicho, doogotenna buussate lossa yanna yannatenni noo deerra dagate mashalaqqe iillinshanni. Dagatewiino noo qarra badatenni tirranni doogo kalaqatenni loosate. Addi addi miidiyu uurrinshuwa horoonsi'ne mashalaqqe dagate aate loosa loonsanni.

Kominikeeshinete biiro gede sasu dirira loosamino loosa Pilaanetenna Latishshu biiro ledo halamatenni latishshu loosi noo deerri aana hasaawu bare qixxeessine torbinooni. Konnira, sailha sase diro loonsoonni latishshu loosa deerasi agadhitino odeessaancho filme qixxeessine wirro dagate xawo assate loosa loonsanni doogo qixxeessinanni hee'noonni.

Bakkalcho: - Mite mite qoqqowu biironna woradda, dagate uytanno owaante lainohunni miidiyubate yannate mashalaqqe aate widoonni foonqe leltannonsa. Tini uurrinshuwa dagate yannate mashalaqqe aa hoogate qarransa bande huwanyo kalaqatenna bidde assate widoonni no murci raanchimma maa labbanno?

Kalaa Woseniyelleh : - Qoqqowubbatenna woraddate widoonni dagate uytanno owaante miidiyaho xawo assate qari ikkadimma anjeno lawanno. Hiittino Kominikeeshinete tantanubba dagate uytanno owaante daafira mashaqqe aate gadadu noonsa. Ninkeno tenne sa'u lamalara 2015 M.D loosu gumulo keenni yannara loosa noo deerra badate keennoommo. Keenummo yannara mite mite foonqe bandoommo; tenne qajeelshunni taashsha hasiisannotano sumuu yinoommo; tekinoloje horoonsi'rate widoonnino foonqe noota buuxo assinooni.

Noota mannu wolqano horoonsi'ne ikkado mashalaqqe dagate iillitanno gede assate massagote aanano foonqe noota bandoonni. Qoleno waxame loosate qarrino noota buxa dandiinooni. Konni kaiminni, dagano huluullote giddora e'nota badate loos loonsoonni. Qoqqowunni hananfe eela woraddate geeshsh noo massagaano ledo hasaawa assine tenne rahotenni taashshate loosa loosate sumuu yinoonni. Insa calla dikkitino miidiyubbano hattonni dagate halaalancho mashalaqqe iilisha hasiisannonsa. Dagate mashalaqqe aa hooga mittu danchu gashshooti qarra assine adhinanni. Ikkadonna isilancho mashalaqqe daga afira hasiisannansaha ikkinohura, foonqe noota eeli geeshsha dirrine bandonni; tenne tirate widira ha'nanni heenoonni.

Bakkalcho: - Qoqqowu giddo noo miidiyuba dagate hasiisanno mashalaqqe iillishshanno gede assate may garinni loossinanni heedhinooni?

Kalaa Woseniyelleh:- Kominikeeshinete biirora lallawunni uynoonnisihu qeechu mittu miidiyubba harunsatenna qorqorsha assate loosooti. Konne loosa loosate Federaalete miidiyano ikko qoqqowu giddo noore hattono gobbaydi miidiyubba dagate iillishshanno mashalaqqe aana jawa qoropho assa hasiisannonsata insa ledo hasaawa assinanni hee'noonni. Mootimma miidiyubba ledo danchu xaadooshshi noonke. Sokka mereersino garinni dagate mashalaqqe iillitanno gede assate loosi kaaajje sufanno.

Dagate koffeeeni aana odoo lossanno

miidiyubba adda ikkinoronna kapho hajo la'anno bissa ledo taashshite saayissanno gede assate loonsanni hee'noonni. Kominikeeshineno, miidiyu olanto kalaqate hixamanyite loossanno. Wodho sa'e dagatenna mootimma mereero qarra kalaqqanno miidiyubba wodhote garinni xa'mantanno gede assinanni. Konnira miidiyubba kaphu mashalaqqe dagate fincitannoha ikkiro xa'mamooshshu noota affe loossanno gede kulloonninsa.

Bakkalcho: - Daga kaphu mashalaqqe fincitanno bissanni qorophitanni; halalaancho tajenna mashalqqe buuxanni horoonsidhanno gede huwanyo kalaqate loosi hiittoohe?

Kalaa Woseniyelle:- Kaphu mashalaqqenna halaalaanya ikkitinota daga badde horoonsi'ra dandiitanno gede assatenna huwanyo kalaqate loosi konni albaano loonsanni sa'noonni gede xaano loonsanni. Miidiyubba kaphu mashalaqqe fincite daga cancishannokki gede qorqortanno gaamo noo daafira hashsha barra yinummokkinni huwanyo kalaqate doogo horoonsi'neemmo. Dagano halaalanya ikkitino mashalaqqe badde horoonsi'ra hasiisannonsa. Kominikeeshine kaphu mashalaqqe noota buuxu gedensaanni dagate xawishsha aate loosa loossanno; kapho ikkinotano dagate kultanni hadhanno. Kaphu mashalaqqe gobba diiggannota anfooni; kaphu mashalaqqe daganniwa iillitannokki gedenna iillituroho halalaanya ikkinokki duduwo, Mootimma kominikeeshine rahotenni dagate xawishsha uytanni bidde assitanno. Kaphu mashalaqqe dagate fincitanno bissa uminsa horora yite daga heembeltannota tenne dagano affe qoropha noose.

Bakkalcho: - Tenne yannara gobbate gede gobboomu amaalammete battala Qoqqowoho hasiisanno garinni gumulantanno gede hattono dagate beeqqo lossate biiro fultanni noo qeechi mageeshshah?

Kalaa Woseniyelleh : - Tenne amaalammete komishiine loosi qinaawannonna dagate beeqqono lexxitanno gede loonsanni hee'noonni. Amaalammete komishiineno beeqqitanno daga filte jeeffissino; tene harinsho aana kominikeeshine ledo waaxamme loonsanni hee'noonni. Amaalammete Komishiine konni widoonni amadantinota mashalaqqenna, dagatenna mootimma widoonni keeraancho xaadooshshi hee'ranno gede assate loosi qeechankeeti.

Bakkalcho: - Bakkalcho gaazeexa wolootu miidiyubba ledo heedhanno battalara beeqqaano assate widoonni?

Kalaa Woseniyelleh :- Bakkalcho gaazeexa wolootu miidiyubba ledo taalo la'atenni heedhanno battalara, gambooshshirano ikko xawishshubbara woshshine dagate mashalaqqe illishshanno gede assate loosa loonseemmo. Bakkalcho gaazeexa baxxino garinni qoqqowubate noori kominikeeshinete hajuuba dayrektoreeteno woshshitanno gede insa ledono faasho worre ledora loonseemmo.

Bakkalcho: - Yannakki fajjite Bakkalcho gaazeexi ledo keeshsho assootto daafira uurrinshate su'minni galanetteemmo.

Kalaa Woseniyelleh : - Anino wodaninni galaxxeemmo'ne.

Odo

Bakkalcho

Gansho labbeemme fayya gargadhate fooliishsho assi'ranna fayyimmate mereershubbara buuxi'ra hasiissanno

Abbebech Maatewoos

Addis Ababa:- Xaa yannara kalaqantanni noo gansho labbeemme fayya gargadhate dagoomu mini diddo fooliishsho assi'ranna fayyimmate merereershubbara ha'ratenni buuxi'ranna xagisi'ra hasiissannota qoqqowu dagoomu fayyimmate inistitiyuute egensiisu.

Sidaamu qoqqowi dagoomu fayyimmate inistitiyuute dayrekiterchi Jeneraal D/r Daammene Debaalqe Itophiyu piresete uurrinshara xawisino garinni; xeenu yanna jeefase harunse birru aganinni hanafe gobbate gede gansho labbeemme fayya leeltanni no.

Kaimise vayrese ikkino gansho labbeemme fayya Sidaamu qoqqowi giddu Hawaasi quchuma lede baadiyyete qooxeessubbarano hala'ladunni leeltanni no yiinohu dayrekiterchu; dagoomu huwanyoote lossate tuqu xaadinna fayyimmate uurrinshuwa widoonni luphiima looso loonsanni afammannitano egensiisino.

Xaa yannara gansho labbeemme fayya gobbaanni sa'e sa'e kovid 19 na RFB yinanni vayrese nootano assinanni hee'noonni

buuxonni huwata dandiinonni yiino.

Dayrekiterchu xawishshi garinnino; wolootta labbeemme malaatta leellishshanno xissuwano noohura xiwamaano fayyimmate mereershubba ha'ratenni la'isiisi'ranna

gansho labbeemme fayya ikkituro mini giddu ikkado fooliishsho assi'ranna iibbinore aga hasiissanno.

Buuxo assinanni hee'noonni Adaare Hospitaalera calla ikkinota xawisannohu dayrekiterchu d/r Daammene; malaatu leellinonsare xaginsanni hee'noonnitanna lamalate giddu 25-30 ikkanno manni aana vayrese leellate kaayyo luphiima ikkitinota buuxisino.

Amadisiiseno tino fayya harancho yanna giddu foolunninna kikkisamatenni taraawate akatoomi nooseta ikkasenni gargadhate looso illachunni loonsanni hee'noonni xawise; dagoomu afuunna sanote maaske horonsiranna angate co'ichimma saamununninna sanitayizeretenni agadha hasiissanno yiino.

Dagate hodhishshuwa, rosu minnaranna mannu gamba yaanno basera maskoote fana hasiissannota qummeessinohu dayrekiterchu; dagoomu fayyate malaatta leeltannosi woyte fayyimmate mereershuhwa ha'ratenni buuxonna xaginaate afi'ra hasiissannota hattono gargadhate aana luphiima qoropho assa hasiissannota coyi'rino.

"Bakkalcho Gaazeexi ...

Sidaamu daga dagate huuronni wolaphitu umi diro ayirrissanna Bakkalcho gaazeexi furduggisi. Gaazeexu Albisa Itophiyu Piresete uurrinshanni attammanni addi addi afuubba meree kaayyo afi're techo sase diro guutise shoorki dirosi mite yee hanafino.

Bakkalcho gaazeexi shoorki diro amadasi harunse ledonke keeshsho assinohu Itophiyu piresete uurrinsha layinki loosu gumulsiisaanchinna amadote handaari sooreessi Kalaa Fiqaadu Ketema yiino garinni; Sidaamu daga umise umose gashshate seeda yanna sharro assitanni umise mootimma safi'ratenni ledote baca kaayyo afidhino.

Kuri kaayyubba mereerinni Federaalete deerrinni Sidaamu Afiinni Gaazeexu attamo hanafamate yiinohu kalaa Fiqaadu; hattenne yannara Itophiyu Piresete uurrinshano babbaxxitinota uurrinshate loossa woyyeesso harissanni noo yanna ikkase kaysino.

Itophiyu duuchu dagoomi gobba ikkasenni dagoominniha Afoo, bude, balchoomanna hornyubba lossatenna bowirsate hattono dagate dhagge latishshunna duuchu handaari loossa millimmo borrotenni maareekkate mootimma jawa illacha tugginoha kaima assatenni Piresete uurrinsha babbaxxitino Afuubbanni Gaazeexa attamate looso gumultanni noota coyi'rino.

Kalaa Fiqaadu xawishshi garinni; uurrinshate sa'u 80 dirra ale ikkitanno yannara Addis Zemeni Gaazeexa, aanteteno Ingilizete Afiinni "The Ethiopian Herald", Arawete Afiinni "Al-Alem", Oromote Afiinni "Bariisa" hattono; taxxe sasu diri albaanni Tigirayete Afiinni "Wogahta", Sodaami Afiinni "Bakkalcho Gaazeexa" attamo hanaffinoha ikkana; sai 2015M.D kayinni Sumaaletenna Affaarete Afuubbanni onlaynete loossa hanafoonni.

Bakkalcho Gaazeexino Sidaamu daga dhaggete Gaazeexa ikkasi coyi'rinohu kalaa Fiqaadu; gobboomu deerrinni babbaxxitino qooxeessubbara assinannita latishshu, dimokiraasetenna danchu gashshooti hajubbanna loossa Sidaamu Afiinni dagate iillishate hattono Sidaamu daga bude balchooma, latishshunna danchu gashshooti loossa wolootta daga affanno gede assateno mashalaqqe soori'rate ragaanni Gaazeexu attamamasi noosi qeechi luphiima ikkinota huwachishino.

Babbaxxitino amadonni yannate mashalaqqenna rosicho ikkitanno hajubba nabbawaanote iillishate loonsanni hee'noonniha ikkana; albilichono Gaazeexu amado woyyeessatenninna attamote kiiru lossatenni dagate hala'ladunni iillishate hattono mashalaqqe saysate calla ikkikinni eote buichono assate dandiisiissanno haaronshu loossa loonsannita xawisino

"Bakkalcho Gaazeexira aantanno yanna xawaabbaho" yiinohu kalaa Fiqaadu; Gaazeexu attamo hanafantunkunni xaa geeshsha mommodda nookkiha sufino garinni attamamanni nabbawaanote iillanno gede Sidaamu qoqqowi mootimma assitanni noo jawaata irkora galata shiqqishino.

"Jawaata keenotenna qorqorshu amanyoote..."

gobboomu mixo gumulate ikkinota xawisino. 2016M.D amandoonni xaphooma mootimma mixo baxxinohunni buuxa hasi'nannihu gobboomu lopho sai dirinni lexxase ikkinota

qummeessinohu xaphoomu ministirchi; kaajjado keenotenna qorqorshu amanyoote buuxisa hoongiro hala'linsho amandoonni mixo jeefisate mitiinsannota qummi assino.

Xaphoomu ministirchi egensiisino garinni; keeno jeefantuhu gedensaanni deerru deerrunkunni hasaawa assine ledote qorqorshu looso qoqqowubate gumullanni.

"Bakkalcho Gaazeexi dagate iillado ikkanno gede..."

Mootimma Kominikeeshiine Biiro Sooreessi Kalaa Woseniyelleh Simioonihu Bakkalcho gaazeexi ledo assino keeshshonni; Bakkalcho gaazeexi Sidaama Federaaletenni sae kalqete deerrinni afamanno gede assino gaazeexaati yiino. Kuni gaazeexi Federaalennitanna Qoqqowu mashalaqqe daga umise qaalinni afidhanno gede assanni dhagge borrotenni maareekkanni noo daafira qoqqowu mootimma irko kaajjite suffannote yiino.

Kalaa Woseniyelleh, "Kominikeeshinete biirohu mittu loosi elektiroonikisete ikko gaazeexunni hattono dijitaalenni dagate isilanchonna halalaancho ikkitino mashalaqqe iillado assa ikkinota xawise; Bakkalcho gaazeexi widoonni amadante noo mashalaqqe dagate iillishate looso biiro kaajjaju garinni irkissanni no; xaano hegersitono doogonni Bakkalcho gaazeexa qoqqowaho heedhanno battalara beeqqaancho assatenni sa'ne gaazeexuno dagate iillado ikkanno gede baxxitino harunso assinanni irkisate looso loonsannita kulino.

Daga isilanchonna yannite mashalaqqe

afi'rate qoosso noonsata kulinohu sooreessu; qoqqowunni kayse eela woraddate geeshsha noo kominikeeshinete massagaanonna ogeeyye dagate halalaancho mashalaqqe iillishate gadachu noonsata xawisino.

Muli yanna kawa harinsoonni battalara kominiikeeshinete looso keennoonniha ikkana, dagate halalaancho mashalaqqe iillishate widoonni foonqe nootano buunxoonni yiino sooreessu.

Kalaa Woseniyelleh xawishshi garinni, Dagate halaalanchonna ikkado mashalqqe iillishate balanxe tantanote wodho qixxeessate. Daga ikkadu garinni mashalaqqe afidhanno gede mootimma loossino loosi giddu mittu Mootimma Kominikeeshine biirote garinni tantanamsenni qoqqowu giddu jajjabba owaante uytanno biiro ledo kaabinete miilla ikkitinohura, mixonna ripoorte mule hee'ne macciishshine, kaajjilenna laanfe bande dagate mashalaqqe aate dancha kaayyo no.

Mashalaqqe garunni dagate iillitanno gede

umo assine tantano bididi assate looso lonsoonnita kulinohu Biirote Sooreessi; dagatenna mootimma mereero jawa buusa ikkitinota Kominikeeshinete tantano kaajja nooseta qummeessino.

Mootimatenna dagate mereero kaajjaju buusi hoogiro, daganna mootimma xaaddannokkita buuxisinohu Sooreessu; Mootimma daga wodhitinota ikkasenni mashalaqqe afidhanno qoossonsa buuxisiissannota kulino.

Dagatenna mootimma mereero e'e bulbultannota kaphu mashalaqqeno heedhannokki gede gargarate baalante biiro giddu noo Mootimma kominikeeshine tantano kaajjado ikka noosetano kulino.

Kalaa Woseniyelleh, "Danchu gashshooti, latishshu xa'mo, ga'labbonna seeru aliidimma buuxisate, qoleno huluullo nookki garinni dagate mashalaqqe iillishate loosi kaajje sufanno" yiino.

Fonqolu gumi aja umbe gata dikkino

Amsaalu Felleqe

Manchi beetti heeshshosi giddo duucha yannara hexxo mursiisannori xaadasira dandaanno. Bacu manni hexxo murtanna; woloottu kayinni qarrubbansa kaajjillunni sa'e sufino wo'naalsha assatenni hendoonnikki seyoora furduggi yitanno.

Agadhinooniri harancho yanna giddo seyaa hoogino daafira heeshshonke giddo umbe ganteemmohu gede assine adha dihasiissano. Umbe, ka'atenna kaajjine sharramate kora ikkitannohura hiittenne yannarano waajja dihasiissanno.

Tenne lamala seyoote gafinkenni sase dirrara 10ki kifile maatrikete fonqolo adhiro; agadhino gumi dayinokki daafira hexxo mure duumbara gatikkinni yannasi horoonsi're wole heeshshote doogo doodhatenni xaa yannara woyyaawa heeshshora iilla dandiino wedellichu rosicho shiqinshoommo.

Seyoote wosinchincha dancha lawishsha leellishanno garinni kaajjishshanno hedo sa'u muli barrubba giddo Xaphoomu ministirchi Abiy Ahimed (Dr) kayisinonkanni. Togo yaanno; "Ooso uynoonninsa fonqolu xa'mo garunni qola hooggara dandiitanno ikkinnina giddonsanni gobbansa soorra dandiitannota baca hedubbanna egenno noonsare ikkansara huluullo dinoe. Fonqolu guma diabbitino yaa kayinni ubbe gattanno yaa dikkino" yaanni tayixe 12 kifile fonqili gumi woffi yaasinni ka'ino xa'mora dawaranni coyi'rino.

Xaphoomu ministirichi ledanni "Kalqenkera jajjabba tekinoloje kalaqqino mannooti digiretanni calla maassantinore dikkino. Digire dihasiissannonsa yaa dikkino. Horophila loosinori, woloottano babbaxxitino tekinoloje kalaqqinori baalu digire noonsare ikkitukkinni ogimma noonsareeti. Konnira, gobbanke lossateno hayyonna ogimma noonsa qansooti kiiri lexitanno garinni qajeelsanna handaarahawo jawa illacha tuga noonke" yiinoti qaangannite.

Wedellichu Zelleqe Zewude yaamamanno. Ilame lophinohu Sidaamu qoqqowi Wodiidi Sidaami zoone Daarrate woradira; Macchiishsho olliiira Afaada yaamamanno addi baseraati. Umi dirimi rososi 1ki-8ki kifile geeshsha Qawaadu umi dirimi rosi mine harunsino. 9ki-10ki kifile geeshsha Qawaadu Jawiidi Layinki Dirimi rosi mine rosino.

10ki kifile maatrikete fonqolo sase dirrara wo'naalino. Ikkollana, fonqolu gumi agarino garinni daara didandiino. "Maatrikete fonqolinni woyyaawu gumi daannoe yee sase marro wo'naalummo gedensaanni facci asse agure Chaynu doogote pirojete Yirgaacaffetenni Cuukkote geeshsha loosannowa heewisame sae lee agana wo'ma loosummo" yaanno Zelleqe.

Lee agannara loosi yannara loosu jawaantesi la'inori pirojekite massagaano 2 dironna 4 agannara ledonsa loosanno gede assatenni afamishshu tajete woraqatano uytinosi.

Pirojektete qaxaramara albaannino rososi harunsanni hee're konistiraakshiinete loosa loosanniwa milli yaanni ogimma afi'ra dandiinoha ikkasi heewisame sainowano loososi garunninna gumaammatenni loosate jawa irko ikkinosi.

Qaxaraminkunni 2 dironna 4 agannara loosi gedensaanni, pirojete loosose gudde agurte

Wedellichu Zelleqe Zewude

hadhanno woyte isi kayinni wole loosu injoo afi'rate kaayyo lowontanni huluullissusi. Ikkollana, seeda yanna diadhinosi; shiimmaadda loosa wo'naalanni konistiraakshiinete loosi giddora ei.

Wedellichu Zelleqe; Chaynu doogote loosi pirojektera loosanni keeshshi yannara oofate fajjono afi'rinota kulanno. "Scavater, Loader, Half Crane, babbaxxitinota shiimmaadda mini kaameella oofa dandeemmo. Hattono doogate loosira ilaallanna loossate yannara qarrissannota jajjabba kinnanna dargubba diigate horoonsi'nanni fanje xeertinye agarre pilaastiketenni waammanni gara dandeemmo" yaanno.

Wedellichu Zelleqe, maatrikete fonqoli gumi dayinosikki daafira hexxo dimurino. Ogimmasinni hiikkichono mare heewisame loosa dandaannota umosi ammansiiisonkanni. Maatrikete gumi seyoommeseiro Kolleejjete e'e rosate hexxosi jawatenkanni. Umisinnino ha're rosate woxu dhuki anjeno noosihuranna maatesino xiwe ha're rosanno gede lowontanni irko assitinosikki daafira heeshshosi woyyeessate doogo kalaqate murci'rino.

"Hattenne yannara roso'ya rosoommona yaanni loosu egensiishsha harunsanni ha'rummoha ikkiro albilicho xaadaera dandaannori woyyaawinore ikka hoogara dandaanno yitanno hedonni umi'yanni shiima looso hanafe loosatenka jawa hexxo'ya" yaanno.

10ki kifile rososi gudi gedensaanni ledotenni lame dirrara woyyaawino guma abbate wo'naale tola giwisita facci asse agure baatto qottisino; Saadano dhiikkino Shiimmaadda daddalu loosano wo'naalino.

Konni garinni millisanni hee'reeti wo'naalshunni sufiro woyyaawino looso loosate dandaannota huwatto afi'rinohu. "Mite yannara loosoommohunni afi'reemmo saante woyyaabbinota ikkiturono mite yannara kayinni kisaaruno xaadanna; loosate injono gibbannanni loosanniiti saommohu" yaanni heeshsho woyyeessate saine doogga qaaganno.

Doogote loosi pirojete loosu goofeenna agurte hadhara ka'u yannara loosisi bilchaante la'inori pirojekite massagannori konni loosinni Turkenna Yemenete gobbuwa ha're ledonsa loosanno gede kaayyo uytinosita coyi'rannohu

wedellichu Zelleqe; hattene yannara mini maatesino massagannoha ikkasinni maatesi agure ha'rate dandaaminosikkihura Chaynootu ledo harikkinni gate umisinni konistiraakshiinete loosa hanafino.

Hakkiinnino, Daarrate woradira Qawaadoho minna kontiraatunni adhe yannitte hayyonni biifise ijaarsa hanafino.

Konistiraakshiinete handaarinna kontiraatunni loosa hanafi gedensaannino kontiraatunni adhino minna yannatenni gude wole looso hanafate mito woyte loosasaane hasi'noonni garinni afi'ra hooga; loosiiidhanno mannooti loossate hasiisannore yannatenni guuta ikkino garinni shiqisha hooga; qooxeessu akati garinnino loosii'rate hasi'rannonna loossate baantanni waagi agarroonni geeshshiha ikka hooga lowontanni jifote gede xaaddinosita kulanno. Hattenne baala xaaddinosi jiffa kayinni cincatenni saine.

Wedellechu Zelleqe rososi guminni hexxo murikkinni Chaynu doogote loosi pirojektera heewisame hattenne yannara barrunni 96 birra baantannasi qaxarame ogimmatenni loosino. "Looso'ya lowontanni baxeemmohura muli jaali'ya gedeeti asse laeemmonsahu" yaanno Chaayinoota.

Xaa yannarano qooxeessaho yannitte minna kontiraatunni adhanni ijaarsannafamanno. Yannitte minna ijaarsha, kuula buura, "Board", "Quartz", "Flower", yinannire loosanno. Kaartanna pilaane loonsoonnita yannitte diizayenni Fooqe ijaarate dandiisissannosi ogimma noositano kulanno.

Chaynootu ledo loosanni keeshshi yannara yannitte hayyono, mannu wolqano, yannasino garunni horoonsi'ranni loosate rosicho afi'rinohu Wedellichu Zelleqe; loosoho jawa ayirrinnye uytanno mannooti ledo honsiro looso ronsanni yaanno. Loosu gade noonsakki mannooti ledo honsiro kayinni loosate kaayyo ruukkitanno daafira hexxo murranni. Kayinni jawaantetenna kakkaooshshunni loosiro hiittenne yannara ikko hiikko handaarinna gumaammo ikkatenni gufisannori dino yaanno.

Seyoote wosinchinke Zelleqe, rosu fonqolinni agadhino gumi dayisikkinni gatirono; mitte heeshshote doogo calla amade yannasi digudino; wole heeshshote doogo faana gane

techo umisinni sae woloottahono loosu kaayyo kalaqate dandiino. Xaa yannarano ijaarshu (konistiraakshiinete) loosinni isi hundaanni 48 manna qaxare loosiiisanno.

"Ani saysoommoti eaafulcho heeshshote doogo leeltannoe daafira loosasaane'ya hiittenne yannarano loosse ka'e hasiisannonsa baatooshshe afi'rate yaaddannore ikkitara dihasiisanno; loosu yanna garunni agarantaranna loosasaane'yano ane ledo hagiirraamma ikkita loosanno gede hasi'reemmo" yaanno.

Loosino manchi hunkiisiha afi'ra noosi; hiikko handaarinna bobbanke loosasaane garunni amande hasiisannore wonshinanni loosinsiro gummaamo ikka dandiinannita kulanno.

Wedellichu Zelleqe bobbahino handaarinna yannite loosa loosannoha ikkasinni; loosisinni jawaatanno gede baxxinohunni Qawaadu konistiraakshiinetenna Industiriyaale kolleejje luphiima irko assitannosita coyi'ranno. Kolleejje ogimmatenni dhukasi lossi'ranno gede calla ikkikkinni konistiraakshiinete golinni qajeelsitannore diru giddo kirotenni 14-20 ikkitanno qajeelaano lame lamalara isiwa keeshshitanni ogimmate rosicho afidhanno gede assitanno.

Digire afi'nannihu 10/12 kifilenni afi'noonni guminni calla ikkikkinni hayyotenna ogimmatenni iilla dandiinanni. Kolleejje harancho yanna qajeelshubbano uyitannasi Zelleqeno xaa yannara COC Deerra III (3) iillino. Albilichono iilla hasi'ranno deerra iillate jawa ajuuja noosita kulinonke.

Isi qaxarami yannara barrunni 96 birra baantannasi looso hanafino; xaa yannara kayinni isi qaxare loosiiisannorira barrunni 150-350 birri geeshsha baatanni loosiiisanno.

"Roso'ya gudummo yannarano fonqolu gumi duushshinoha ikka hoogi woyte maate'ya qarrisate geeshsha iilloommo. Kayinnilla, tini doogo mageeshshi geeshsha harissannoete yaannohunni umi'ya seekke layi're umi'yanni malu hedo kalaqummo. Rosinohu birote calla ofolle loosannoha ikkikkinni; hiikkonni loosi handaarinna bobbahe loosiro hee'ra dandaanno; anino maate'ya qarrisummokkinni umi'yanni heeshsho'ya woyyeessa dandeemmota huwatoommo" yaanno.

Tenne yannara hasi'nanni heeshsho hee'rate woxu wolqa hasiisanno. Meessitano ikkito maatete hasatto wonshate kayinni hiikkonne loosono loosa hasiisanno; yaanno.

"Loosiro calla soorro abbinannita huwatoommo. Manchi beetti hiikko gari loosono loosa dandiino heeshshosi aana jawa soorro abba dandaanno" yaanni kaajjise rosichosinna sokkasi sayisanno Zelleqe.

Ogimmate loosasira ledote xaa yannara daddalu (Business) rosu golinni hallanya kolleejjenni digirete rososi harunsanni afamannota kulannohu Zelleqe; albilichono ijaarshu handaarinna jajjabba loosara bobbaatenna ledotenni loosu kaayyona kalaqate; hattono woxu dhuki anje noonsare dagoomu bissa irkisate ajuuja noosi. Baxxinohunni, fonqolu gumi agadhitino bikkinni dayinsonsakkii wedelli yannansa horoonsidhe ogimmate loosanni bobbaakuro heeshshonsa woyyeessi'ra dandiitannota amaalanno. Ninkeno, loosu kakkaooshshesi naandanni albilicho hexxosi toltannosi gede halchonkeeti.

Woganna Turizime

“Ahili” maatete fiixooma leellishanno Hareri daga xawishsha

Qiddist Gezaheny

Itophiyu batinye daganna dagooni mittowa afantanno gobbaati. Kuni kayinni lowo geeshsha batinyu budi, ayimma, woganna balchoomma heedhannose gede korkaata ikkino. Soojjaatinni ka'ne Galchima, Wodiidinni hananfe Aliyye hinge hodhinumoro baalante gobbate qooxeessubbara xaggeeffachishanno garinni lowo geeshsha baxissanno balchoomma afi'neemmo. Saga'late, uddi'rate, sirbu, dadillu, kaa'lamatenna mitteenni hee'rate budi mitte mittente daga garinni umisita baxxitino ikkito afi'rinota huwata dandiinanni.

Tenne lamala woganna turizimete gafinkenni kulle duumbannikki; gurre gundannikki Itophiyu daga budi giddonni mitto haa'ne egeensiissammo'nera banxoommo. Kunino Soojjaati gobbate raga qole massannonke.

Harere mitteenni hee'rate, afuunni, saga'latenni, amma'notenni, daddalunni, dhaggetenni, dona budenna haammata ikkitubbannijiroo'mitnoti anfoonnite. Tenne harancho borronkenni baalankare kayinse danda hoongummorono mitto coyi aana illachishate hasi'noommo. Kunino Hareri daga maatete fiixooma leellishshannota “Ahili” yinanni tantanooti. Techo “Ahili” maatironna Hareri daga maatete tantanonna tiro hiitoo suude afidhinoro la'neemmo.

Kalaa Teweleda Abdoosh Hareri qoqqowi Budu Donunna Turizimete Biiru sooreessaati. Isi massaganno goli Hareri daga angate kikkinnannikki donna gumulonna amma'note, budunna dagoomittete amanyoota leellishshannota xiinxallote borro qixxeessitino. Konni giddo kayinni “Ahili” (maatete fiixoomanna xaphooma tantano) lainohunni dagoomunniha taalo balchooma amadate wo'naalansa coyi'ranno.

“Hiikkonni dagooni safo tungannihu maatete aanaati” yaannohu Birote sooreessi; maate qara dagoomu tantanoni umi deerrinni kullannita coyi'ranno. Budu, Donunna Turizimete Biiru qixxeessitinnoha xiinxallote maxaafa kaima asse “Ahili” tantano xaphoomu amado xawisino.

Hareri- Maatete safo

Maatete safo adhammetenni mittoo'mino minaanninna minaama ikkitanna oosonna dagoomu budi garinni miilimatenni hanqafantanno maatenna kaa'lamaano lendanna maate safi'nanni. Hareri daga budinni maatete kaimi amanna annaho (Awi na Ayi). Hareri daga ama, annu, ilantanno ooso, lossi'nanniri fiixu oosonna loosu korkaatinni ledonsa hee'ranno manni maatete miillaati. Tini maatete tantano “Garach” yaamantanno.

Hareri daga umonsa “Gar Hawaz” yite woshshanno. Harerete maatete mittoo'ma lowo geeshsha kaajjado ikkitanna dagate miilla amma'notenna budu ledo amadisiisaminohunni maatete tantano heedhanno hayyo noonsa. Konni garinni maatete minu heelicho annaho. Maate massagatenna maatete hasiissanno eo abbate

Hareriyoote budinni haaro ilantino oosora su'ma fushshinannihu qaaqqo/u ilantu/mihunni mitte lamalanniiti. Su'ma fushshate harinsho umiseha ikkino amanyootenna woga afidhinoha ikkana qaaqqu/ote amanna anni hattono maatete miillanni ledote fiixu firuno beeqqanno.

yawo annu aana ikkitanno. Albi yannara Hareri minaama eo abba diagarantannose. Eote bue heedhuserono mini fulora hosiisate digadachantanno. Loosu beehaachi ragaannino labbaahu maatesi gashshanno eo abba isi yawo ikkasenni gobba looso gumula agarantannosi.

Minu ama yawo mini giddi gashshootu loossa, sagale qixxeessanna shiqisha hattono ooso lossate. Kuni akati gamunni yannate harinshonni soorro leellishanni xaa yannara mini gobbaanni noo loosinni baxxinohunni daddalunna Birote loosi aana bobbahinore Hareri meento la”a rosantanni daggino.

“Ahili” (maalu fiixooma)

Hareri daganni maatetenni aane fiixoomaahu jawa bayicho uyinanni. Mundeetenni mittoo'mitino Harerooti “Qama Beser Ahili” yaamantanno. “Ahili” “fiixa” yaate. Hareri dagawa sasu maatete kaimi no. Insano “Dem Ahili” (maalu fiixooma), “Ded Ahili” (jaaloomu fiixooma) na “Metnaseb Ahili” (adhammete fiixooma) yinannireeti.

“Dem Ahili”

“Dem Ahili” yaa mundeete, maalu fiixoomi hee'rasi leellishanno. Maalu fiixooma Abdooshi togo yaanni xawisanno. “Maalu

fiixoomi (Ahili) maate maatetenni, maate wole maate ledo mittoonsanno ilamate xaadooshsheeti. Maalu xaadooshshi Hareri dagawa dagoomittetenna miinju xaadooshshi aana luphiima xiiwo noosi. Dagoomunniwa dagoomittete heeshsho aana baxxinohunni adhammete, reyotenna raggete hajo aana qara qeecha afi'rino. Dem Ahilin “Garach” yaanno qaali xawisara dandaanno. Hala'linyuu fiixa fi'ra xaphi asse amadanno.

“Dem Ahili” maatete hajubba aana qara qeecha amadanno; umisi tantano noosi. Tantanote mereerinni Gar-Hawazinna Ahili Garachi yinanniri afantanno. Gar-Hawazi muli fiixa ikkana Ahili Garachi kayinni hala'lado maate xaphi assanno.

“Ded Ahili”

Ded Ahili jaaloomu ledo amadisiisamanno fiixoomaati. Hareri dagawa jaaloomaahu jawa bayicho uyinanni. Merinyinna Gel, Mugad, Jemea labbinori dagoomittete tantano baalanti jaaloomu ledo amadisiisantannoreeti. Tenne jaaloomu mittoo'ma giddo Dem Ahili hee'rarano hoogarano dandaanno. Qaru coyi Ded Ahili kaajjado jalloomu mittoo'ma ikkaseeti.

“Metnaseb Ahili”

“Metnaseb Ahili” adhammete fiixooma leellishannoho. Adhamme batinyoota mittoonsitanno. Xaphoomunni kuri maatete mittoo'ma adhamme, reyonna ragge labbino hajubba aana qara qeecha afidhinohura Hareri dagawa dagoomittetenna miinju xaadooshshi aana kalaqqanno xiiwo luphiimate. Hareri daga kurinna labbino fiixoomitte mimmitu ledo mittoo'mitnore ikkansanni, Sasu Harerooti noowa wole ‘Hareri Atma’ yinanni yaatto no; kunino huluullo nookkiha he'matto manchi sasunkunni mitto ledo fiixoomu heerrannosiho yaate.

Maatete miilla woshshinanni su'ma

Hareri daga maatete miilla woshshinanni su'ma afidhino. Lawishshah; ‘Awi’ anna, ‘Ayi’ ama, ‘Liji’ labbaa qaaqqo, ‘Qehat’ meyyaa qaaqqo yaamantanno. Woloottu fiixoomu mittoo'ma roore yanna fiixoomitte siiwo leellishshannota baxxitino woshshatto afidhino. Lawishshah; ‘Ihi’ labbaa rodo, ‘Ahit’ meyyaa rodo, ‘Abba’ bayra labbaa rodo, ‘Abbay’ bayra meyyaa rodo, ‘Bab’ labbaa ahaaha, ‘Uma’ meyyaa ahaaha, ‘Izer’ wosiila, ‘Anna’ ada, ‘Kaka’ abbo, ‘Akist’ la'lama yaamantanno.

Konninni ledote hareri dagawa maate woshshinanni su'ma afidhino maatenno. Hareri sirchu siiwo kaima assino fiixa ‘Garach’ yine woshshinanni. Tenne fiixoomu siiwanni ‘Garach’ giddo baxxino garinni afamanno manchi hattenne maate woshshatto ikke afamara dandaanno. Lawishshah; ‘Necih Afer Garach’ (Faranjete karso afidhino maate), ‘Sine Garach’ (Tigirayete qooxeessinni daggino maate), hattono ‘Beraso Garach’ (loosinsa shiilote ledo xaadanno maate) xawisanno.

Konni garinni mitte maate sirchu siiwo giddo danchu akatoominni, dagooma owaatatenni, danchumma assatenni afamanno maatete

miili su'mi aana “Garach” ledatenni umosi woshshanno. Kunino ‘eweli fiixa’ woyi ‘togoo looso loossino mannooti sircho’ yaate gedeeeti. Kuni su'mi alba konni su'minni su'minsoonni mannooti afantanno loossa xawisannoho.

Su'ma fushshinanni gara

Su'mu ikkinorichi xawishsha ikkasinni dhaggetenni, budunni, afuunna dagoomu xiinxallo giddo jawa illacha uyinanni. Mito coye, ikkito mitto wolunni bande afateno ikko xiinxallate dagoomu giddo uyinoonninsaha badooshshu su'ma afa hasiissanno. Su'mu mannu ooso heeshsho giddo noosi kaa'lo woshshamate calla agawantannota dikkitino. Roorenkanni dhagge, ikkito, jajjabba manna, dagoomittete seyoonna tunceenya kulate owaante uyitanno. Konni daafira mannu ooso su'ma fushshitanno amanyoota diriirsinoonni.

Su'ma fushshinanni amanyooti giddonni mitto mannu ooso ilamishshi ledo amadisiisaminohunni haaro ilantino oosora su'minsanni su'maati. Babbaxxitino daga budinsanna amma'nonna garinni su'ma fushshate amanyoota afidhino.

Hareri daga uminsa budenna amma'no harunsite haaro ilante dagooma karsantanno oosonsara su'ma fushshitanno. Hareriyoote budinni haaro ilantino oosora su'ma fushshinannihu qaaqqo/u ilantuhunni mitte lamalanniiti. Su'ma fushshate harinsho umiseha ikkino amanyootenna woga afidhinoha ikkana qaaqqu/ote amanna anni hattono maatete miillanni ledote fiixu firuno beeqqanno.

Konni garinni qaaqqu/ote ama, anninna fiixu Hareriyooteunniwa ‘Haris’ yinanni sherkonna ‘Siri’ yinanni daabbo qixxeessite ilaanchote mine afantanno. Fiixu qixxaabbino sagalenni koyisamiho gedensaanni su'ma fushshate harinsho hananfanni.

Hareri dagawa oosote su'ma fushshinanni doogo mereerinni annu fiixi, amate fiixi, annunna woloottu annu maate miilla onte onte su'ma shiqishshanno gede assatenni shiqqino su'muwa mereerinni ama qaaqqisera ikkanno su'ma doodhitanno gede assinanni. Konni garinni shiqqino su'muwa mereerinni baxxino su'ma doodhiteenna su'ma assine kaajjinshanni. Togoohu su'ma fushshate amanyooti hundi waro gumullanni keeshshinoonniho. Kunino, gobbankera hala'ladunni rosamino su'ma fushshate qoossonni annaho aate baxxino garinni Hareri amuwira kaayyo uyinoonni korkaati qaaqqo godobbe ilatenni, qansite lossase hedote giddo woratenni ikkinota xawisanni.

Hareri daga su'ma fushshate harinsho giddo hala'lado fiixu miilla beeqqisiisansa dagoomittete mittoo'ma kalaqate aleenni qaaqqinsa su'mi mitte hige dagoomu giddo afamanno gede assanno. Konninni, ooso lophitanno woyte insa su'ma fushshate harinsho giddo beeqqitnori fiixu miilla afate kaayyo xaaddunsaro dagoomu giddo noonsa hasamanna maatete mittoo'ma huwachishannonsaha ikkasinni su'ma fushshate amanyooti luphiima dagoomittete horo afidhino.

Mayigiriine - shitannokki shetto

Qiddist Gezaheny

Kalqete aana illacha tungoonnikki xisso mereerinni qarunni kullannite; Mayigiriine (kaajjado umu damuume).

Xissamaano baxillaanonsa woy galtensanni hattono loosu miillansanna murrootinsawinni addi addi su'ma uyinanninsa. Haja assite dancha macciishshamme booreessitannore, shiima xisso dandiitannokkire, cee'maaleeyyenna hasiisannokki korkaata batissannore assine la'nanninsata batinye kalqoomu xiinxalluwa leellishshanno. Xissote kaajjille affannori xissamaano callate. Umu damuume baalanka manna xissanna shaa hoogase baxxinohunni xisso wirro wirro gawajjitannonsa manniwa heedhanno shetto shota gede assine la'nanni gede assitanno.

Sayinsetenni bandoonniri 100 dani umu damuume heedhurono Mayigiriine (kaajjado) xissote kaajjillinni diheewisiinsannite. Mayigiriine kalqete aana baxxinohunni dirinsa 24-50 ikkannonsa noo meento qarunni shetisannoha ikkana labballu aana shetto kalaqatenni 7ki deerrira afamanno.

Gobbankera Mayigiriinete ledo amadiisiisaminohunni ikkado xiinxallo assa hoongirono kalqoomu deerrinni dhibbu 7 manninni mitto gawajjannota Addis Ababu Yuniversite Nyogoorete xaginaati rosu goli Nyogoorete, giddoyidi xisso, Istirooketenna umu damuume addi xagisaanchi Dr. Yaareed Maammusha coyi'ranno.

Tenne kiiri 110 Miliyoonenni hendanni Itophiyu daganni hendummoro, gobbate 7 Miliyoone ale ikkitanno qansooti xissote reqeecaabbinore ikkitara dandiitannota kullanni. Mayigiriine sayinsetenni bandoonniri qooxeessunna sirchunni reqeecessitanno korkaatta heedhurono xissote kaima kayinni dibuunxoanni.

Umo bade damuunsa xissote baxxino malaate ikkana umu damuume wodanu gana gede "Diw-Diw" yaate akata afidhinota addi xagisaanchi xawisanno. Xisso illete guma liphii liphii assatenna qotenna badhe madiissate akatano afi'rino.

Konni aana looqqi assatenna tushshiishate macciishshamme afantanno. Xissamaano wole yannara giwissannonsakki huuro, xawaabbanna foole tiyyidhe gibbanno.

Konninni, xisso malalli yitansa geeshsha mannuwiinni baxxite tunsote kifile giddo keeshsha doodhitanno. Dokter Yaareedi "kaajjado umu damuume babbaxxitino xissamaano aana addi addi kaimi hee'raser dandaanno" yaanno.

Mite mite xissamaano buna aga xisso kayissannonsaha ikkana woloote kayinni buna aga xisso woyyeessitannonsa. Ikkado goxicho goxa hoogano ikko bikku aleenni goxa xissote kaima ikkitannonsari heedhanno.

Faabrikaho qixxaabbinonna coommille afidhino sagalla hattono dimbissanno agatto baalanta xissamaano yinanni deerrinni xissote reqeecessitanno korkaattaati.

Mayigiriinete xisso ka'ara 15 xiqqeessi albaanni xissamaanote laoshshi bocunni

diwamara, la'annorichino suudesi sooramara dandaanno. Suwashsho doogo erantinota, kolishsho doogono bilicci yaannorichi du'naminota labbansara dandiitanno.

Togooti kaajjado umu damuume kalaqantuhu gedensaanni xisso woyyeessitanno xagga adhanna xisso leddara dandiitanno coyibbanni xeertira lowo geeshsha hasiisanno.

Kaade badhetenna umu aana wodhatenni ikkado fooliishsho afi'rate wo'naalano xissote bikka ajishshara dandiitannota Dokter Yaareedi amaalanno.

Mayigiriine roore anga gawajjitannohu 11-50 diri hanafo geeshsha noori aana afantanno mannoota ikkana rumuxxitannohuno dirinsa 30 ale ikkinonsari aanaati.

Dhibba woyyeessitanno xagga xaa geeshsha kalqete aana afa hoongoonni yaannohu addi xagisaanchi; assa dandiinannihuno xissote dhukanna bikka ajisha ikkinota huwachishanno.

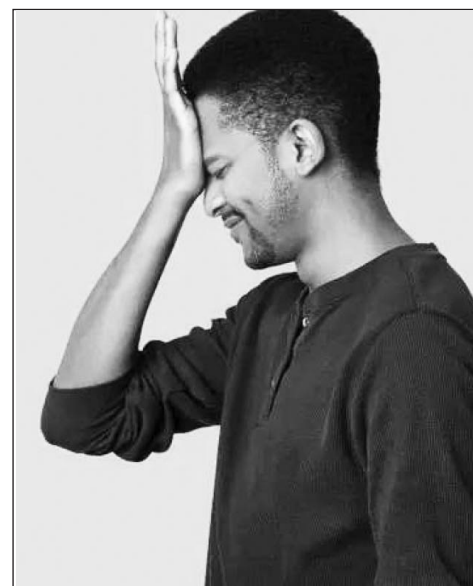
Xagisaano Mayigiriinete xisso kalaqantanno yannara xissamaanchu surre giddo sarraqantanno kemikaalla taashshatenni umu damuume rakke rakke ka'annokki gedenna shetisate bikkase ajishate kaa'litanno xagga hajajjannota Dokter Yaareedi xawisanno.

Tini xagga xibbuunni 50-80% geeshsha xisso ajishate dhuka afidhinoreeti.

Sagale yannatenni saga'la, ikkado waa aga, ofollinanninna gonxanni gara taashshira, kompiwuterenna anga bilbilinni fulannoha ille gawajjanno xawaabba filte sayissanno hayyo horonsira, arrishshote fullanni woyte koffiyyanna xila amaxxa hattono kaajjado fooli hee'ranno qooxeessinni xeertira gargarooshshu doogga mereerinni afantannoreeti.

gaazeexubbano yanna agarte fultannori kalaqama dinonsa? Duuchu hee'ri bikkinni nabbawaasine lexxitanni hadhanno. Togo ikka qolte afuu horoonsi'rama bikka leddannote. Konnira, mootimma kakkayishshunna jawaachishshu qeechi nooseta afa hasiisannose yeemmo.

Jeefoteno, duqulikkinni jaawikkinni konne sase diro kaajjillesi ledanni keeshshi *Bakkalcho Gaazeexa 'Hawalle haxo duhitto!'* yaanni wolqansa assitu bikkinni konne bakkalcho wara'issanni keeshshiture daafuraano ogeeyyeno *'Hawalle sayikki dirira keere iillitinoonni!'* yuummoro tashshi yaannoe. Saeno, bu'rinorena barginore amaxxine mishammannikki gede woy amaxxinoonni qaccera calla sirbinanna yanna sa'e hadhannokki gede wodaninni quichanna silancho loosu loosatenni lopho sufisate hasiisannore baala assa hasiisannota seekkitine huwatte. Worbe wolqisse!

Gaabbo

➤ Gaabbo hiittoonni meessineeti aanninni hoo'la dandiinanni?

Mannu aana macciishshantanno dadillu, gaabbotenna hemebeelamate macciishshamme xaphi assine Gaabbote yinanni.

Buqqeete ogeessi Heenook Hayilemaariyaami Faana Biroodkastinge Korporeete ledo assino hasaawinni xawisanni; Gaabbo abbitanno gawajjonna assa hasiisanno qoropho daafira huwachishanno.

Gaabbo woyyaawino loosu loosate kakkaooshe kalaqqannoha ikkirono bikkunni sa'uro kayinni shota ikkitinokki xiiwo kalaqqanno. Konninni, tenne sarraqantino macciishshammera korkaataho yite wortanno coyibba mereerinni;

- So'ro loosanna so'ro loosikkinni lopho:- qaaqqimmate yannara co'o ikkate xiiwo giddoonni sa''a,

➤ Gaabbo batinye gawajjo afidhino. Kuri giddonni;

- Loosate dhuka hooltanno

- Meessaneete ajinshe la''ate macciishshamme kalaqqanno

- Hexxo mudha

- Miinju qarranna

- Dagoomittete qarri- gaabbo luphiima yaaddonna boorrasu giddora eessitanno macciishshammete soorama mereerinni mitte ikkitanna kuni lexxanni ha'riro mannimmatenna surrete qarra kalaqanno yaanno; ogeessu.

➤ **Gaabbote giddora e'nannikki gede malu maati?**

- So'ro ammanne adha

- Taashshi'nanniha ikkiro dandaami bikkinni taashshi'rate sharro assa

- Qooxeessa soori'ra

- Rumuxxitinohanna ka'looshshu hasiisannoha ikkiro xagisaano ogeeyye kaa'looshshe afi'ra labbinori afantanno.

"Duqulikkinni jaawikkinni konne sase diro ..."

Woyyaawa hasiisannori

Kaimunni kayinse la'niro, *Bakkalchu* gaazeexira fidalsate so'ro hala'ite afantannotano ikkituro yanna yannatenni woyyaabbanni dagginota hegersa dandiinanni. Lexxe woyyaawa noosi yeemmorii giddu mitto konne qarqara ikkana; wolu qaalla budittenna sayinsitte wodho safonni tirante horote hossara ganyine loosu hasiisanno. Konni ragaanni, afuu ogeeyyenna buhunni wonsino jajjabba amaa'late kaajjado xaadooshshi hee'ra noosi. Wole hedote gala noose yeemmoti, xaphooma ha'rinsho keensiisi'rate dirunni mitte lame hinga harancho battala kalaqi'ra roore kaajjishshannota ikkitanno. Tuqishshu ragaannino, qaccetenni qaccete geeshsha ikkanno gede mootimmate irko seekke hasi'ra hasiisanno.

Rosu minna, koolleejenna yuniveriste hala'ladunni afi'ra hasiisannonsa. Dandaamiha ikkiro, hakko loosanno

ogeeyye dhuka kaajjishanna wo'ma wolqansanni silancho qixxaawo assitanni baalanka raga hanqaffe afuunna wogate bowirrera loosanno gede hasiisanno irko assa. Kuni ikkiro, gaazeexu amado hala'litanni goo'roo kassi assitanno silanchimmani shiqqannohura nabbawaasine quqquxunni ha'runsitannoha ikkanno. Baalanka dagoomu biso beeqqisiisanno injono halashshe sufa hasiisannota dea dihasiisanno. Mereerima hedonni amaale, seejjo, ye'eessu hasaawunnino ikko borrotenni filiqaasanno gara qineessa qixxeessaano la'anno.

Xaphoomunni, *Bakkalcho* yini gaazeexi Sidaamu Afii gaazeexa ikke hee'rasinni calla afuu lophora qara tuuqaasincho ikkinota ayno seekke afa hasiisanno hajooti. Silanchimmasi yanna yannantenni keenantanni hadhu bikkinni; afooho roore lophote dirima ledannotino wodanaha gala noose. Wole ragaanni, kuni mittichu callu mayra? Bakkalchunninte gede wole

Bakkalcho spoorte

Hexxo leeltinokkiti Waaliyootu kalqete boowete filote hanafo

Abbebech Maatewoos

Itophiyunniti Biheeraawe gaamo 2026 kalqete boowera sa`ate assitanno harinsho lamalate albaanni Seraaliyooni ledo Morokote El-Jediida quchumira afamanno El-Abdi xawira assitino godo`lenni hanaffino. Umi godo`lenni goole nookkiha mitte bixxille beeqqite jeefissinori Waaliyootu oyimbarrano layinkita filote godol`e Burkinafaaso ledo mittu xawira assite 2-0 qeelantino.

Kaajjado hekko leeltino umi goofimarchinni Waaliyootu kowaase amade mitto goolete shiqino wo`naalsha assa hoogurono goole die`inonsa. Layinki goofimarchinni baxxinohunni, 69ki xiqqeessira Bilaatti Ture Burkinafaasote umi goole marawete aana fooliishshiishihu gedensaanni kayinni Waaliyootu waajja hanaffino. Umi goole e`inonsahuno konni albaanni baasa hinga kullanna macciishshininte gede uurrutino kowaase gargarate ragaanni taashshira hooggino qarrinniitinka.

Ikkollana, Waaliyootu taalo assitannonsa goole hasiratenni kaajjite godo`late wo`naalsha assa hanaffino yannara wirro wole so`ro loosse 78ki xiqqeessira Bertiraand Tiraore kiirsiisino qorichu kuwaasenni 2-0 massagama dandiitino. Kunino gaamote addaxxo dirrisanni ha`re wirro wole so`ronni Daango Otatira 90ki xiqqeessinni Burkinafaaso 3ki goole kiirsiisanno gede assino.

Burkinafaaso qeelase harunse bixxillese shoole iillishatenni gaamote layinki deerrira ofolla dandiitino. Waaliyootu insa widoonni mitte bixxillenni shoorki deerrira ofoltino. Aantete gaamonnita sayikkinna shoorki filote godo`lubba Giini Bisawunna Jibuuti ledo Ella agani giddo assitannoha ikkana.

Haaru Waaliyootu qajeelshaanchi Gebremedihin Hayile dhuku noonsarena wedella godo`laano mitteenni amaddino gaamo harancho yanna giddo qixxaawo assate wo`naalsha assirono lamente godo`lubba gambooshshinni konneeti yinanni suude leellisha didandiino. Kunino lamente godo`lubanni borreessiisino gumi ledo

mitteenni ledame Waaliyootunniti kalqete boowe hanafo hexxo leeltannokkita assino.

Waaliyootu Abubeker Naasirinna Shimellis Beqqeleha labbino qara godo`laano gawajjote korkaatinni hoogansa noo gedeenni heedheenna Itophiyaho noo xawubba ikkado safote latishshubba diwonshidhino yaannohunni agawamansanni lame dirra ale xawinsara godo`la hoogansa borreessiisanno gumi aana umisi xiiwo gashshinota ammannanni.

Biheeraawe gaamo xawisera assa nooseta lamentanni kalqete boowe filote godo`lubba shota ikkitino gaamubba ledo gumultunte gede xawinsara godo`liteemmero hedewelcho woyyitino bixxille gamba assate kaayyo heedhannonsata batinyu kulanno. Ikkollana, lamente filubbanni Waaliyootu gaamote gede deeri deerrinsanni noo foonqubba kalqete boowe filote harinshora hexxo assi`nannita dikkitino.

Itophiyu Biheeraawe gaamo tenne kalqete boowe filora gaamo mittetenni gaamantino. Konni gaamishshinni Itophiyu ledotenni Burkinafaaso, Jibuuti, Gibitse, Giini-Bisawunna Seraaliyooni gaamantino. Itophiyu afantanno gaamishshinni nooti Gibitse 100% qeelate harinsho aana afantanno. Ferioonootu barrubate albaanni umi gaamishshi layinki godo`lensa Seraaliyooni ledo assatenni 2-0 ikkino guminni qeela dandiitino. Umi filonnino Jibuuti 6-0 qeelatinoha ikkana kunino lee bixxillenni gaamo massagganno gede

dandiisiisinsana.

FIFA 2026 kalqete boowe dhaggetenni umi yannara 48 gobbuwa heewisiisanno. Beeqqaanote kiiri lexxasi harunseno Afrikunnitino kalqete boowe beeqqaano kiiri ontunni honsu widooge lophinoti anfoonnite. Konne harunseno Afriku gobbuwa haaru garinni filote godo`lubanni beeqqitanni afantanno. Afriku gobbuwa honse gaamishshubbanni gaamante filote harinsho hanaffinoha ikkana mitte mittente gaamo aana lee gobbuwa afantanno. Mitte mittenti gobba gaamishshunni xaphooma 12 hara higate godo`lubba gumulte gamba assitanno bixxille garinni honsunku gaamishshinni balaxaano ikkite jeefissannoti honse gobba kalqete boowe beeqqaano ikkana buuxissanno.

Honsunku gaamishshinni layinkire ikkite jeefissanno gobbuwa qole mimmitinsa ledo assitanno godo`lenni bandihu gedensaanni qeelaancho ikkitinoti mitte gobba Fiifu (FIFA) haaro gede diriirsino Inter konfedereeshiini godo`lera beeqqaancho ikkitanno. Konninni, labbeemme doogonni wolootta gobbuwanni filotenni bandoonni gobbuwa ledo godo`lite sa`a dandiituro Afriku kalqete boowenni tonnikkita beeqqaancho gobba afirate kaayyo heedhannose.

2026 kalqete boowe Ameeriku, Kaanaadunna Mekisiko gutunni qixxeessitanno gede doorroonni. Sasenti gobbuwa 16 quchummara bayiriidi heewo harissannota buunxooini.

Boohaarsha

Mimmitonke rosiisa dandiineemmo!!

Abbebech Maatewoos

Mitte Hoteelera ledo`ya noo manni ledo e`e saga`lanni noommankanni. Agatto xorshanno beetti basesira nookkihura, mittu agatto aganni noo beetti birciqqo hayishitannota beetto woshse diraaftite abbe yee hajajise. Iseno loosse ikkitinokki basera e`e diraaftite xorshinanni maashine fante diraaftite xorshitanni heedheenna xorshannohu qaru beetti daye hanqenna ufe hoolannose. "Loosokki ikkinokkiwa mayra eatta? Xe`uro aneetiwe baateemmohu" yaatenni hanqannasenna tenne ogimmanni ise loosa dandiitannokki gede asse kulannase macca gantue. Kuni beetti heeshshose dirinni wo`ma birciqqo hayishitannota ikkite heedhara hasirinnokka? Hasi`rannoha dilawannoe!!...

May qarri nooyya xorshitaranna rossara fajjeemmesero? Suutunni asse kuleemmeserona? Birciqqo hayishshate gobbaanni wole woyyitino ogimma rossannonna woyyino baatooshshe afidhanno gede kaa`leemmeserona? Yitannoti yannate ane xa`mootinkanni; Kassariro lame woy sase burcuqqo (siingile) agatto callate woy lame xibbe birralla ikkana.

Hiitti ogimmano heedhunkero ninkera woroonni heeshshi yee loosanno manni hee`riro, ninke ogimma egennate hasatto heedhunsaro egenno afidhanno gede danchu wodaninni fajjinonsa. Waalchonke fano assinonsa. Mitte egenno cu`mirate woy ikkitino ogimma rosiisi`ratenna afate Kolleeje e`e rosa diagarantannonsa. Mito coye la`ne, mito coye macciishshine, mito coye hee`ne anfanni. Ikkollana, konne coye konni bikkinni hende egenninooommokkiha ikkara dandaanno. Kayinni wo`naallo

hanni. Mimmitinkenni rosa dandiineemmo. Ogimma woloowuwiinni xorshira dandiineemmo. Mannaho mitto coye leellinshummoro ikkino coye rosanno.

Lawishshaho, Hospitaalete hoowe giddo agaraanchimmatenni loosanni keeshshino manchi caacceessannosi loosi giddonni fule woyyino baatooshshinni loosanna laoomma. Birote giddo co`ishatenni loossanno beetto hakkonni loosi giddonni fulte lopho afidhe Jajju mini loosaasinocho ikkite loossannano ille`yanni laoomma. Baankete mine agaraanchimmate owaatanni keeshshino owaata shota ikkitinotanna isino rosiro loosa dandaanno looso ikkino gede ledosi loossanno manni kuleennasi uurrisino roso wirro sufe, jeefoteno Akkawuntingetenni maassame baankete mini maskoote aana ofolle owaatanna lowo manna la`oomma.

Hoteelete giddo sheefe ikkinoommori co`immate looso loossannota jawaachinshe sagale rainsanni gara rosiinsose. Heeshshose dirinni wo`ma heeshshi yite uulla fiitanni calla heera dinose. Hiitenne baserano hiitenne ogimmanni owaantemmoru baalu egennonke woloowuwiinni beenko, angansa amande haaro coye rossanno gede kullanninsa irkinso. Tenne kalqe aana

soorrana hasi`rannokki manchi no yee dihedeeemmo. Birote giddo co`immatenni owaattannotanna heeshshose soorrate halchitanno beetto heedhuro borreessaancho ikkite fultanno gede borreessinanni gara woy taypiinge qajeelshinose.

Konstiraakishiinete giddo shaafanna siminto liisanno manni heeriyo "Amo! Hiittonni bilokkeette dirranniro rosiiseemmhena" yiiyyesi. Addintanni konne assankenni xeannonkeri horontanni dino. Irkisammummoro, halammummoro, mittoo`minummoro harancho yanna giddo lophineemmota ammaneeemmo. Mimmitonke irkisatenna kaa`lamate giddo jawu dhuki no. Wolu manni lopho daafira hajamanna irkisa noonke. Mimmito sakaalle tugate ha`neemmo xeertinyinni roore mimmito irkinse abbineemmoti manaadonna shota labbanno soorro woyyitanno.

Ikkinohura, mannu soorramanna la`ate gede hagiirsiisanno coy tenne kalqe aana may no? Hanni hedde! ki`ne korkaatinni mittu manchi woyyitino heeshsho, woyyino baatooshshe afi`ranno woyte noo hagiirre. Mageeshshi geeshsha hagiidhannoro wodanche. Irkisammo yitannoti techo sokka`yaati. Dancha barra!!